

ผลการศึกษสถานภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำ

๑. ด้านกายภาพ

๑) ขอบเขตและขนาดพื้นที่

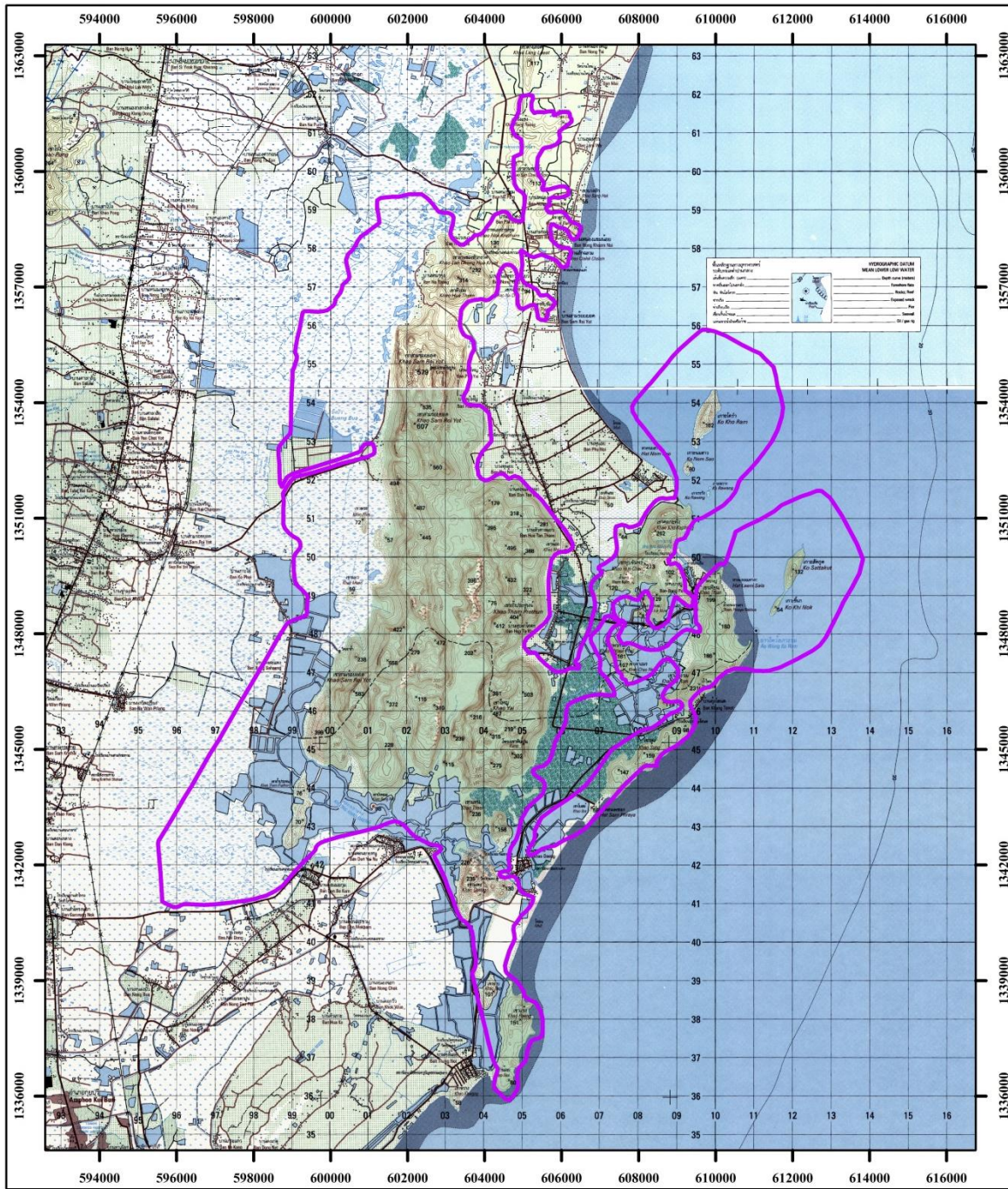
พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ครอบคลุมพื้นที่โดยอ้างอิงตามทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติของประเทศไทย (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒) อยู่ในเขตอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีพื้นที่รวม ๖,๘๙๒ เฮกตาร์ หรือ ๔๓,๐๗๕ ไร่ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ ๒๒๓๘ ในวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑ ดังแสดงในรูปที่ ๑

๒) ลักษณะภูมิประเทศ

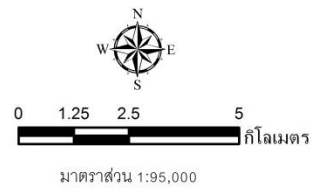
ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด มีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาหินปูนยุคเพอร์เมียน มีอายุประมาณ ๒๘๐ - ๒๓๐ ล้านปีมาแล้ว พบภูเขาหินปูนมีความสูงชันริมฝั่งทะเลผสมกับที่ราบริมฝั่งทะเลที่เป็นหาดเลนและห้วยน้ำทะเลตื้น รวมตลอดถึงเกาะหินปูนที่ตั้งเรียงรายใกล้ชายฝั่งทะเล ซึ่งยาวจากเขากระโหลกทางทิศเหนือถึงเขาแร้งทางทิศใต้ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร ได้แก่ เกาะโครัง เกาะนมสาว เกาะระวาง เกาะระวิง เกาะสัตกูด และเกาะซึนิก ระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด มีความหลากหลายซึ่งประกอบไปด้วย บึงน้ำจืด ป่าชายเลน หาดโคลน และหาดทราย ลักษณะภูมิประเทศรอบเทือกเขาเป็นทุ่งที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ ซึ่งบริเวณพื้นที่ราบมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบที่มีน้ำขังตลอดปี อยู่ทางด้านตะวันตกของอุทยานแห่งชาติ เรียกว่า “ทุ่งสามร้อยยอด” มีเนื้อที่ประมาณ ๗๐ ตารางกิโลเมตร (๔๓,๗๕๐) ในอดีตเคยเป็นทะเลหรืออ่าว ต่อมาถูกปิดกั้นด้วยตะกอนและสันทราย ทะเลถอยร่นออกไป ได้รับอิทธิพลน้ำจืดจากแผ่นดิน โดยน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำหลักที่เข้าสู่ทุ่ง และน้ำส่วนหนึ่งไหลมาจากเทือกเขาสามร้อยยอด มีการสะสมของตะกอนที่ราบลุ่ม ค่อยๆ กลายเป็นทุ่งน้ำกร่อยและทุ่งน้ำจืดตามลำดับ “ทุ่งสามร้อยยอด” ถือเป็นระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของประเทศไทย เป็นที่ราบลุ่มที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีน้ำขังหรือท่วมอยู่ถาวร ทั้งส่วนที่เป็นน้ำจืดและน้ำกร่อย มีระดับน้ำลึกเฉลี่ย ๓ เมตร บริเวณบึงน้ำจืดเป็นพื้นที่เปิดโล่ง มีพืชลอยน้ำหรือพืชใต้น้ำกระจายอยู่หนาแน่นเป็นที่อยู่อาศัยและขยายพันธุ์ของสัตว์นานาชนิด ดังแสดงในรูปที่ ๒

ขอบเขตการศึกษาข้อมูลทางกายภาพได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาครอบคลุมระยะรัศมีตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และแนวทางการจัดทำและพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดยกำหนดเป็นพื้นที่ศึกษาโดยรอบในระยะ ๕ กิโลเมตร ดังแสดงในรูปที่ ๓

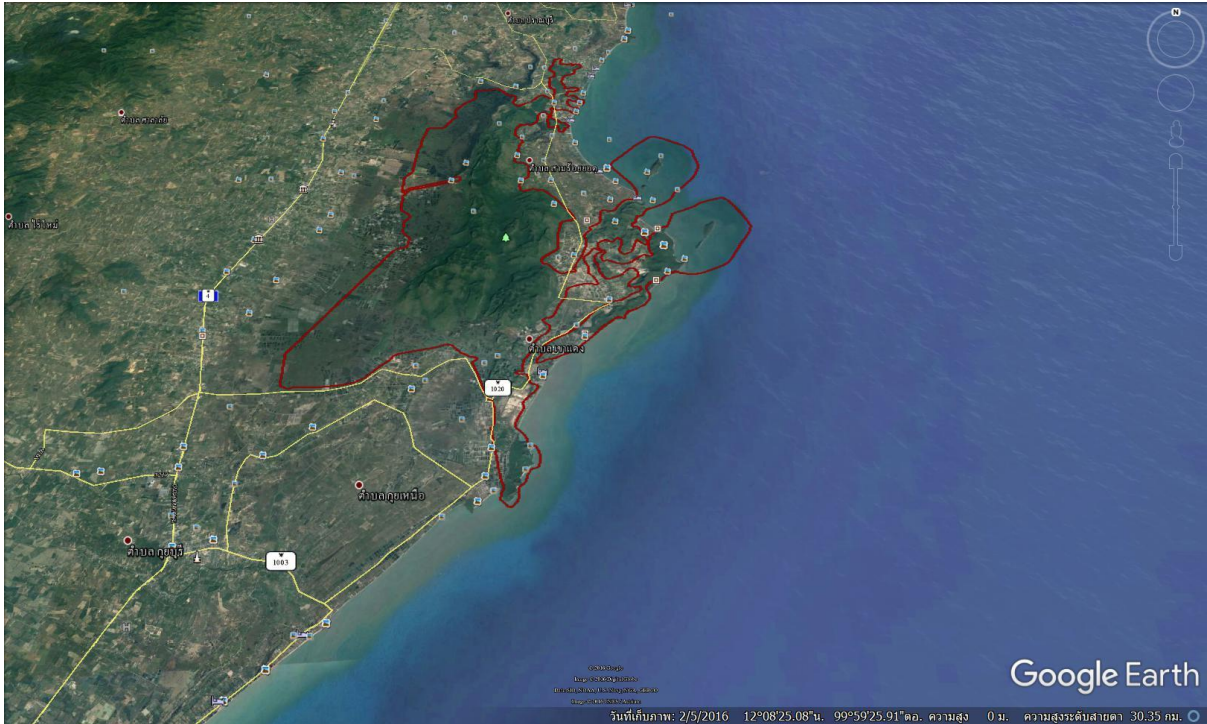
แผนที่ขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

คำอธิบายแผนที่
ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

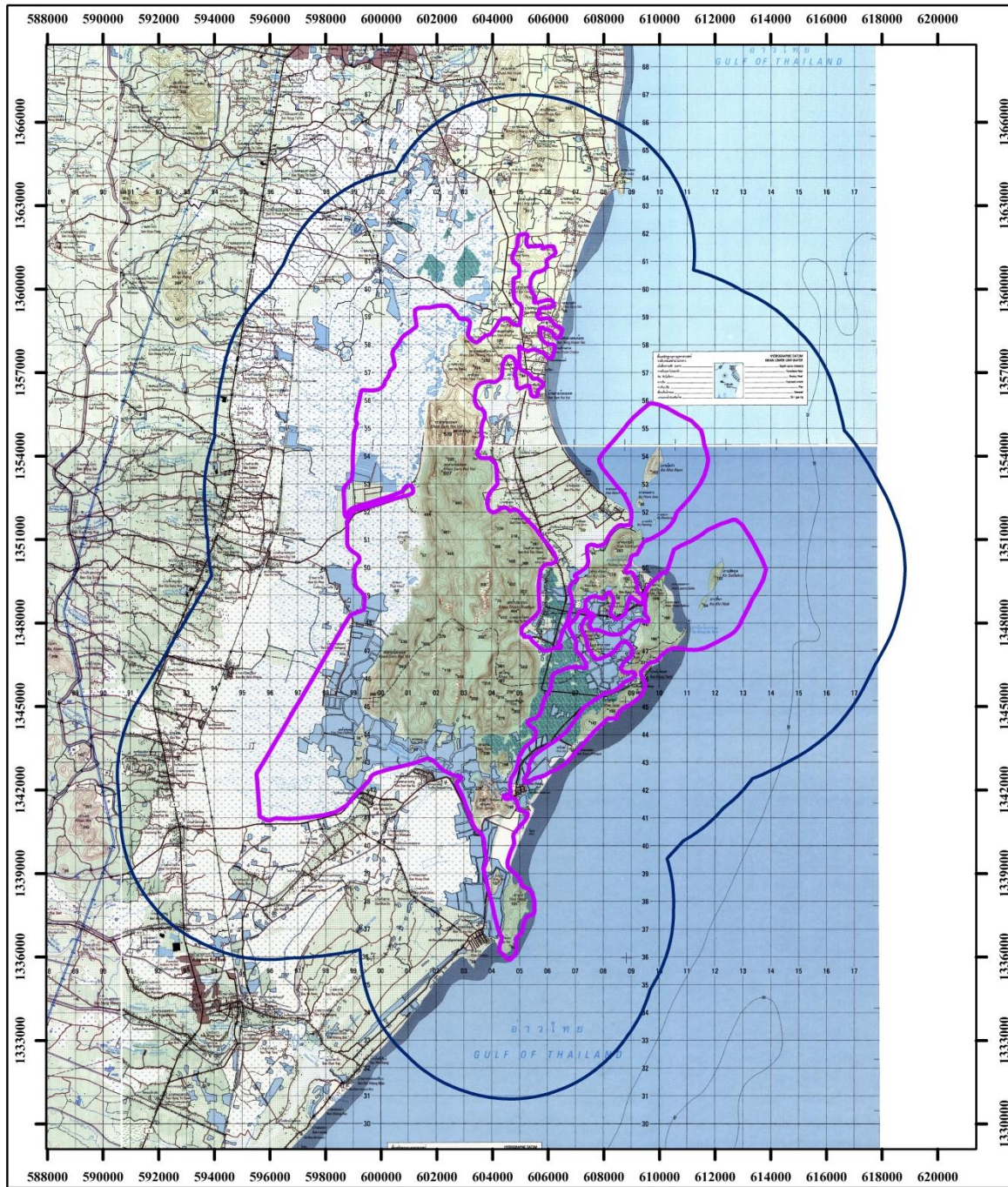

รูปที่ ๑ ขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

รูปที่ ๒ ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

แผนที่ขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอระยะรัศมี 5 กิโลเมตร

คำอธิบายแผนที่

ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

ระยะพื้นที่ศึกษารัศมี 5 กม.

0 2 4 8 กิโลเมตร

มาตราส่วน 1:95,000

รูปที่ ๓ พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอในระยะ ๕ กิโลเมตร

๓) ทรัพยากรที่ดิน

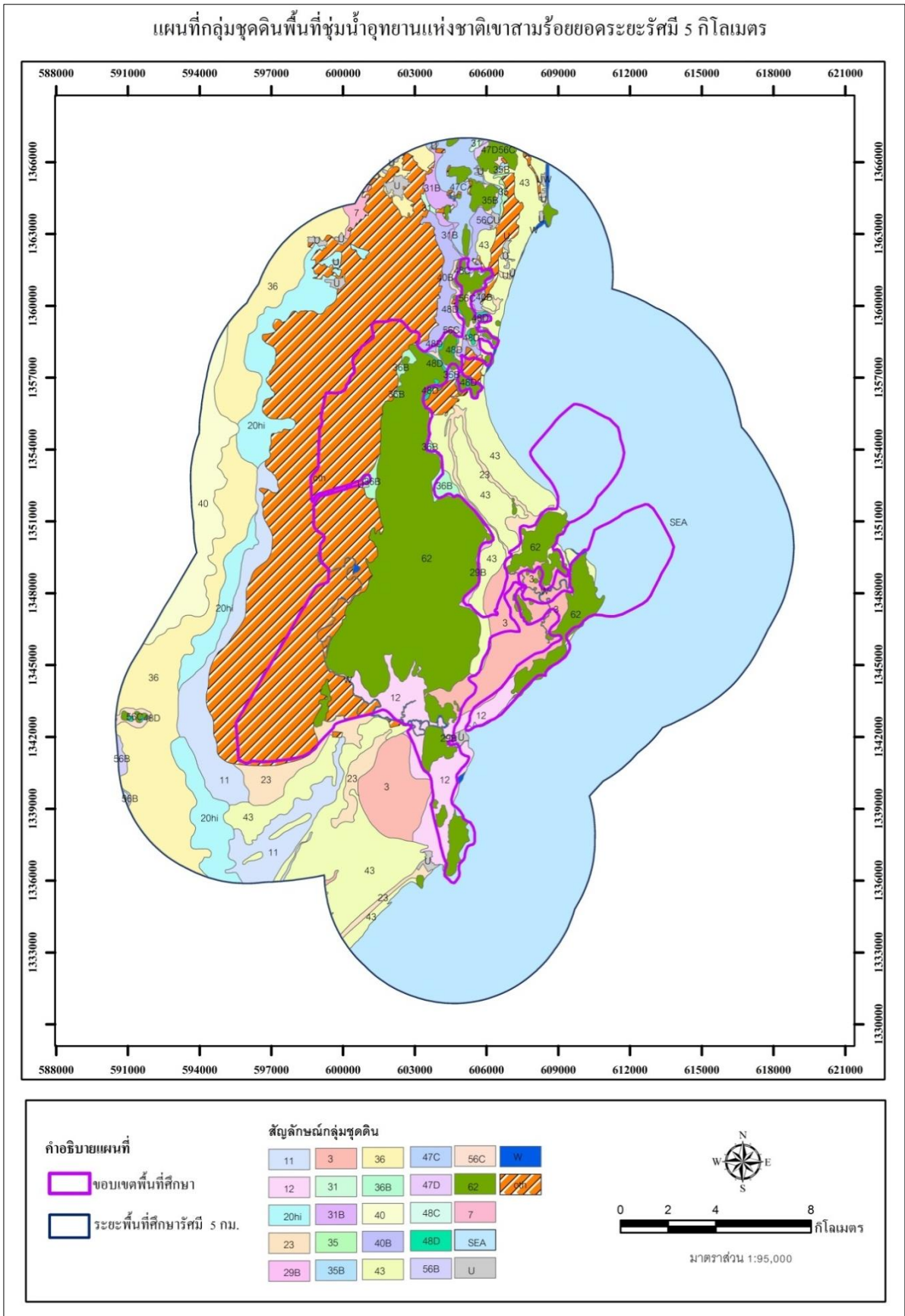
จากข้อมูลกลุ่มชุดดินของกรมพัฒนาที่ดิน นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Quantum GIS โดยซ้อนทับกับขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำเขตพื้นที่ศึกษาในระยะ ๕ กิโลเมตร ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มชุดดินที่พบบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ประกอบด้วย ๑๖ กลุ่มชุดดิน ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ ๓, ๗, ๑๑, ๑๒, ๒๐, ๒๓, ๒๙, ๓๑, ๓๕, ๓๖, ๔๐, ๔๓, ๔๗, ๔๘, ๕๖ และ ๖๒ (รายละเอียดในภาคผนวกที่ ๑) และพื้นที่เบ็ดเตล็ด ได้แก่ ทะเล (SEA) ที่ลุ่มต่ำหรือที่ลุ่มชื้นแฉะ (MARSH) พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (AQ) ชุมชนและหมู่บ้าน (U) และแหล่งน้ำ (W) ดังแสดงในตารางที่ ๑ และรูปที่ ๔ รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๑ กลุ่มชุดดินในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

กลุ่มชุดดิน	เนื้อที่ (ไร่)	สัดส่วนพื้นที่ (ร้อยละ)
๑๑	๑๒,๓๘๖	๒.๙๙
๑๒	๘,๔๒๓	๒.๐๓
๒๐hi	๑๓,๕๓๖	๓.๒๗
๒๓	๗,๒๐๔	๑.๗๔
๒๙B	๓๗๔	๐.๐๙
๓	๑๔,๗๔๙	๓.๕๖
๓๑	๒๒๐	๐.๐๕
๓๑B	๑,๐๕๐	๐.๒๕
๓๕	๑๘๓	๐.๐๔
๓๕B	๓๙๘	๐.๑๐
๓๖	๓,๔๐๙	๐.๘๒
๓๖B	๑,๓๙๑	๐.๓๔
๓๖gfm	๒๓,๓๒๕	๕.๖๓
๔๐	๗,๙๐๔	๑.๙๑
๔๐B	๓,๕๘๓	๐.๘๗
๔๓	๓๒,๔๒๐	๗.๘๓

กลุ่มชุดดิน	เนื้อที่ (ไร่)	สัดส่วนพื้นที่ (ร้อยละ)
๔๗C	๒,๗๓๕	๐.๖๖
๔๗D	๑๑๔	๐.๐๓
๔๘C	๑๘๘	๐.๐๕
๔๘D	๖๒๖	๐.๑๕
๕๖B	๓๐๓	๐.๐๗
๕๖C	๑,๕๙๘	๐.๓๙
๖๒	๔๕,๒๑๕	๑๐.๙๒
๗	๕๗๘	๐.๑๔
AQ	๕,๕๔๔	๑.๓๔
MARSH	๖๗,๒๙๐	๑๖.๒๕
P	๒๓๒	๐.๐๖
SEA	๑๕๖,๑๖๑	๓๗.๗๐
U	๑,๗๔๗	๐.๔๒
W	๑,๒๘๓	๐.๓๑
รวม	๔๑๔,๑๖๙	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๕๙)

รูปที่ ๔ กลุ่มชุดดินในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอ

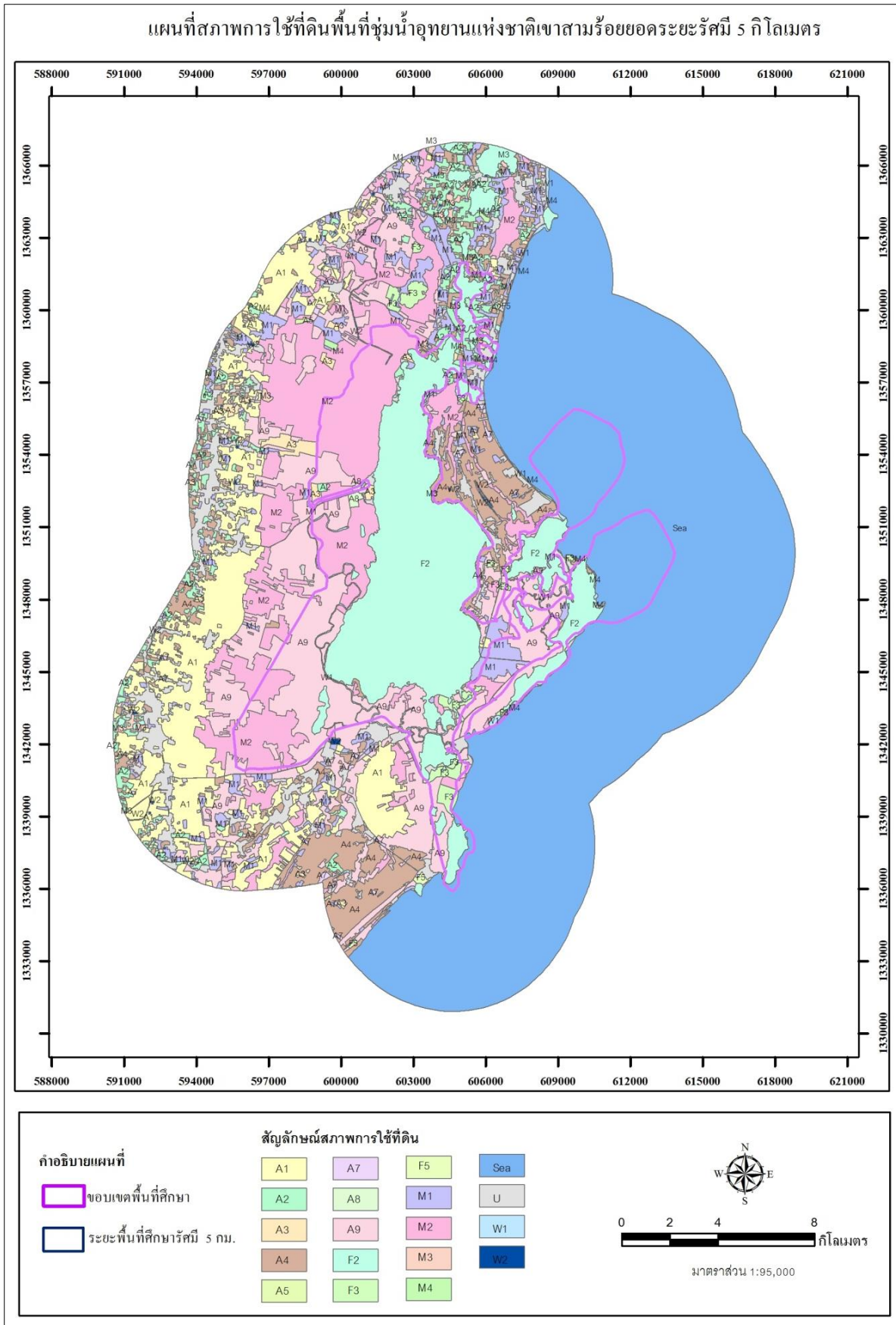
๔) การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ในรัศมี ๕ กิโลเมตรจากพื้นที่ศึกษา พบว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่ในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสาม ร้อยยอด คือ ทะเล เนื้อที่ ๑๕๖,๑๖๑ ไร่ (คิดเป็นสัดส่วน ๓๗.๗๐ ของพื้นที่ทั้งหมด) รองลงมา ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยมีเนื้อที่ ๕๒,๓๔๒ ไร่ ที่ลุ่ม มีเนื้อที่ ๔๗,๓๕๙ และป่าผลัดใบ เนื้อที่ ๔๖,๖๓๗ ไร่ ตามลำดับ ที่เหลือเป็นนาข้าว ไม้ยืนต้น ชุมชนและสิ่งก่อสร้าง ทุ่งหญ้า พืชไร่ ไม้ผล ป่าชายเลน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๒ และรูปที่ ๕

ตารางที่ ๒ สภาพการใช้ที่ดินในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

สัญลักษณ์	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	สัดส่วนพื้นที่ (ร้อยละ)
A๑	นาข้าว	๓๕,๔๒๖	๘.๕๕
A๒	พืชไร่	๙,๓๒๔	๒.๒๕
A๓	ไม้ผล	๓,๐๑๙	๐.๗๓
A๔	ไม้ยืนต้น	๒๓,๔๕๑	๕.๖๖
A๕	พืชผัก	๘๒	๐.๐๒
A๗	โรงเรียนเลี้ยงสัตว์	๗๑๗	๐.๑๗
A๘	พืชน้ำ	๒๓๕	๐.๐๖
A๙	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๕๒,๓๔๒	๑๒.๖๔
F๒	ป่าผลัดใบ	๔๖,๖๓๗	๑๑.๒๖
F๓	ป่าชายเลน	๒,๕๓๑	๐.๖๑
F๕	ป่าปลูก	๑๙๑	๐.๐๕
M๑	ทุ่งหญ้า	๑๕,๒๔๐	๓.๖๘
M๒	ที่ลุ่ม	๔๗,๓๕๙	๑๑.๔๓
M๓	บ่อลูกรัง	๑,๐๖๗	๐.๒๖
M๔	ที่ถม	๔๑๓	๐.๑๐
Sea	ทะเล	๑๕๖,๑๖๑	๓๗.๗๐
U	ชุมชนและสิ่งก่อสร้าง	๑๗,๖๘๖	๔.๒๗
W๑	แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง	๑,๗๑๗	๐.๔๑
W๒	สระน้ำ บ่อน้ำ คลอง	๕๗๒	๐.๑๔
รวม		๔๑๔,๑๖๙	๑๐๐.๐๐

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๕๙)

รูปที่ ๕ สภาพการใช้ที่ดินในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอ

๒. ด้านชีวภาพ

๑) ทรัพยากรป่าไม้

จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด พบพรรณไม้รวม ๒๙๔ ชนิด จาก ๒๓๖ สกุล ๙๕ วงศ์ (ตารางภาคผนวกที่ ๒) เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก ๒๖ ชนิด เช่น มะม่วง *Mangifera indica* L. เหลืองปรีดิยาธร *Cydistax donnell-smithii* (Rosc.) Seibert สนประดิพัทธ์ *Casuarina junghuhniana* Miq. หูกวาง *Terminalia catappa* L. ราชพฤกษ์ *Cassia fistula* L. หางนกยูงฝรั่ง *Delonix regia* (Bojer ex Hook.) Raf. กระถินณรงค์ *Acacia auriculaeformis* A.Cunn. ex Benth. สะเดา *Azadirachta indica* A.Juss. var. *siamensis* Valetton ยูคาลิป *Eucalyptus camaldulensis* Dehnh. และมะพร้าว *Cocos nucifera* L. var. *nucifera*

พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ๓ ชนิด ได้แก่ นมแมว *Uvaria siamensis* (Scheff.) L.L.Zhou, Y.C.F.Su & R.M.K.Saunders ผักแขยงสยาม *Limnophila siamensis* T.Yamaz. และสร้อยจันทร์ *Burmannia coelestis* D.Don

พบพืชถิ่นเดียว ๑ ชนิด คือ ผักแขยงสยาม *Limnophila siamensis* T.Yamaz.

พบพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๑ จำนวน ๑๑ ชนิด ได้แก่ หงอนไก่ไทย *Celosia argentea* L. สาบเสือ *Chromolaena odorata* (L.) R.M.King & H.Rob. ขี้เหล็กย่าน *Mikania cordata* (Burm.f.) B.L.Rob. หญ้าหาง *Euphorbia heterophylla* L. แมงลักคา *Hyptis suaveolens* (L.) Poit. กระถิน *Leucaena leucocephala* (Lam.) de Wit ไมยราบยักษ์ *Mimosa pigra* L. ผกากรอง *Lantana camara* L. หญ้าคา *Imperata cylindrica* (L.) P.Beauv. หญ้าขจรจบ *Pennisetum polystachyon* (L.) Schult. และผักตบชวา *Eichhornia crassipes* (Mart.) Solms พบพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๒ จำนวน ๒ ชนิด ผักขมหนาม *Amaranthus spinosus* L. และตะขบฝรั่ง *Muntingia calabura* L.

๒) ทรัพยากรสัตว์ป่า

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์จำพวกนกน้ำ ได้รับการจัดเป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBA) ในประเทศไทยอันดับที่ TH๐๓๖ จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลทรัพยากรสัตว์ป่า พบว่ามีสัตว์ป่าที่ได้รับการจัดสถานภาพตามการจัดของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (Nabhitabhata & Chan-ard ๒๐๐๕) และ IUCN (๒๐๑๓) อย่างน้อย ๑๒ ชนิด เป็นสัตว์ป่าที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การจัดสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ประกอบด้วยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๕ ชนิด สัตว์จำพวกนก ๓ ชนิด และสัตว์เลื้อยคลาน ๔ ชนิด ดังรายละเอียดในตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ ชนิดสัตว์ที่มีความสำคัญและอยู่ในเกณฑ์วินิจฉัยสำหรับกำหนดพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ

ลำดับ	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพการอนุรักษ์*	
				ระดับโลก	ระดับประเทศ
สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม					
๑.	เสียงผา	Southwest China Serow	<i>Capricornis milneedwardsii</i>	NT	NT/Reserve Species
๒.	โลมาอรวดี	Irrawaddy Dolphin	<i>Orcaella brevirostris</i>	VU	CR
๓.	ลิงกังเหนือ	Northern Pig-tailed Macaque	<i>Macaca leonina</i>	VU	NE
๔.	ลิงเสน	Stump-tailed Macaque	<i>Macaca arctoides</i>	VU	VU
๕.	เสือบลา	Fishing Cat	<i>Prionailurus viverrinus</i>	VU	VU
สัตว์จำพวกนก					
๑.	นกพงนาพันธุ์แมนจูเรีย	Manchurian Reed-warbler	<i>Acrocephalus tangorum</i>	VU	EN
๒.	นกหัวโตมลายู	Malay Plover	<i>Charadrius peronii</i>	NT	EN
๓.	นกกระสาแดง	Purple Heron	<i>Ardea purpurea</i>	LC	VU
สัตว์เลื้อยคลาน					
๑.	งูจงอาง	King Cobra	<i>Ophiophagus hannah</i>	VU	LC
๒.	เต่าหับ	Southeast Asian Box Turtle	<i>Cuora amboinensis</i>	VU	VU
๓.	เต่าดำ	Black Marsh Turtle	<i>Siebenrockiella crassicollis</i>	VU	VU
๔.	เต่าเหลือง	Yellow-headed Tortoise	<i>Indotestudo elongata</i>	EN	EN

หมายเหตุ: สถานภาพระดับชาติ (Nabhitabhata & Chan-Ard ๒๐๐๕; Sangansombat ๒๐๐๕)

สถานภาพระดับโลก (IUCN ๒๐๑๗)

CR = สถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง

NT = สถานภาพใกล้สูญคุกคาม

EN = สถานภาพใกล้สูญพันธุ์

LC = สถานภาพเป็นกังวลน้อยที่สุด

VU = สถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์

DD = สถานภาพข้อมูลไม่เพียงพอ

๓) ทรัพยากรปลา

จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลทรัพยากรปลาในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จำนวน ๔ จุดสำรวจ (ตารางที่ ๔ และรูปที่ ๗) พบปลาทั้งสิ้น ๔๕ ชนิด จาก ๒๐ วงศ์ (ตารางภาคผนวกที่ ๓) สถานภาพของปลาในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จากการตรวจสอบพบปลาที่ติดสถานภาพของ IUCN Redlist of Threatened Species (๒๐๑๖) และสถานภาพของ Thailand red data: Fishes (Vidthayanon, ๒๐๐๕) จำนวน ๒ ชนิด โดยเป็นชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU-Vulnerable species) ได้แก่ ปลาตุ๊กตาด้าน *Clarias batrachus* (Linnaeus, ๑๗๕๘), ปลาตุ๊กตอูย *Clarias macrocephalus* Günther, ๑๘๖๔

นอกจากนี้พบปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ๒ ชนิด คือ ปลานิล *Oreochromis niloticus* (Linnaeus, ๑๗๕๘) และปลาหมอเทศ *Oreochromis mossambicus* (Peters, ๑๘๕๒)

ตารางที่ ๔ ตำแหน่งพิกัดจุดเก็บตัวอย่างทรัพยากรปลาและสัตว์หน้าดิน

จุดสำรวจ	ตำแหน่งพิกัด (UTM)		
	เขต	E	N
๑	๔๗ P	๖๐๐๕๙๑	๑๓๕๒๔๗๘
๒	๔๗ P	๖๐๑๑๗๒	๑๓๕๓๙๐๕
๓	๔๗ P	๖๐๑๕๓๐	๑๓๕๔๘๙๔
๔	๔๗ P	๕๙๙๖๒๒	๑๓๕๔๐๙๖

๔) ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน

จากการสำรวจชนิดและปริมาณของสัตว์หน้าดินบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๔ จุดสำรวจ (ตารางที่ ๔ และรูปที่ ๗) พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๗ ชนิด จาก ๒ ไฟลัม ๒ ชั้น ๔ อันดับ ๖ วงศ์ (ตารางที่ ๕) มีปริมาณความชุกชุมของสัตว์หน้าดินเฉลี่ย ๒,๓๔๔ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Mollusca มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด รองลงมา คือ ไฟลัม Arthropoda และพบชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ๑ ชนิด ได้แก่ *Pomacea* sp.(หอยเชอรี่)

ตารางที่ ๕ ชนิดและปริมาณสัตว์หน้าดิน(ตัว/ตารางเมตร) ในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

Phylum	Class	Order	Family	Scientific Name	St.๑	St.๒	St.๓	St.๔
Arthropoda	Insecta	Diptera	Chironomidae	<i>Chironomus</i> sp.	๔๔๔			
Mollusca	Gastropoda	Mesogastropoda	Ampullariidae	<i>Pomacea</i> sp.	๔๔	๔๔	๔๔	
			Thiaridae	<i>Tarebia</i> sp.	๑๗๘	๒,๖๖๗		
				<i>Melanoides</i> sp.	๒๒๒	๑๗๘		๓,๖๐๐
		Lymnaeidae	<i>Lymnaea</i> sp.				๓๑๑	
		Neogastropoda	Buccinidae	<i>Clea</i> sp.		๘๙		
	Hygrophila	Planorbidae	<i>Indoplanorbis</i> sp.	๓๑๑			๑,๒๔๔	
รวม					๗๕๖	๓,๔๒๒	๔๔	๕,๑๕๖

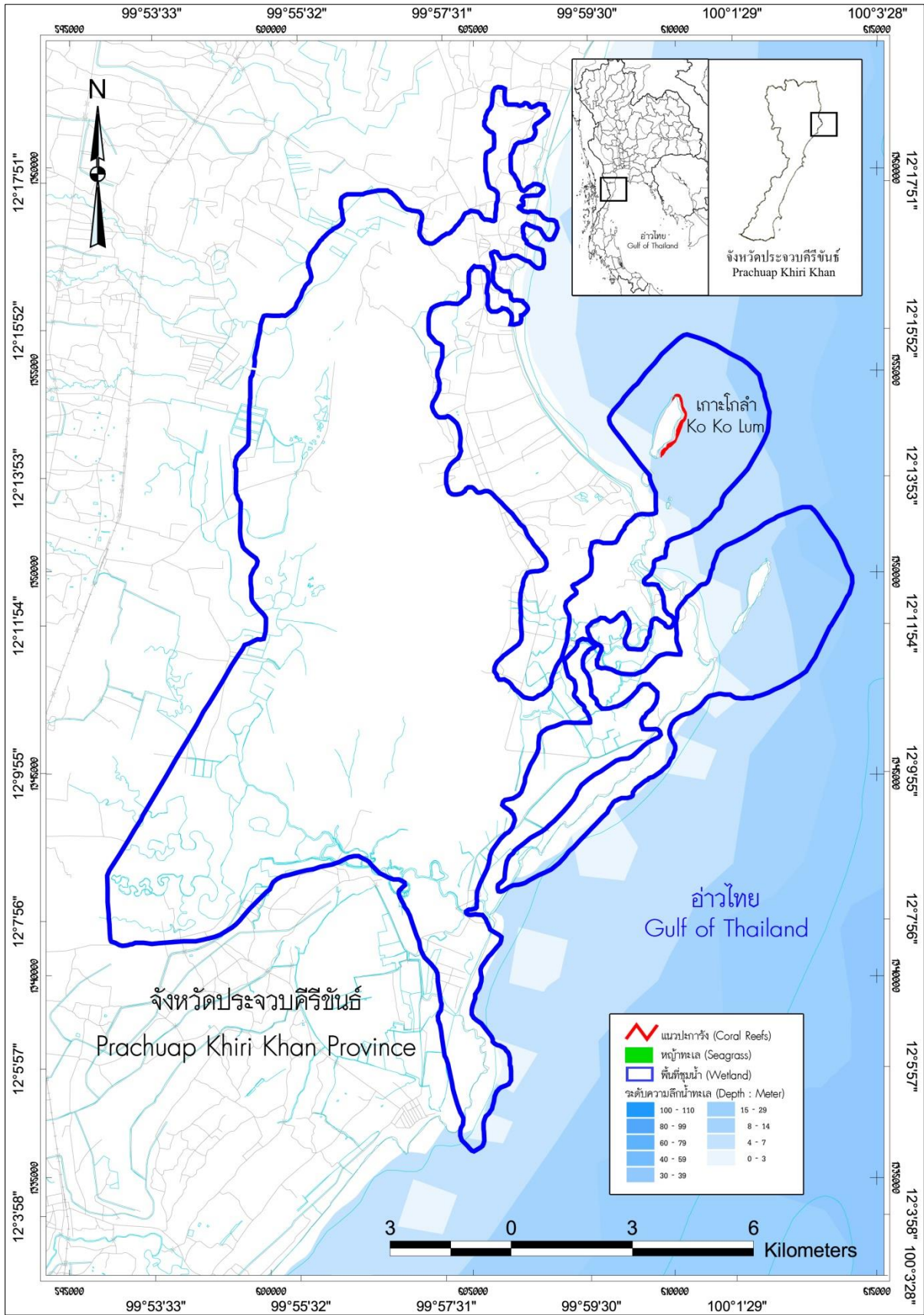
๕) ทรัพยากรปะการังและหญ้าทะเล

ทรัพยากรปะการัง

จากรายงานของกรมประมง (๒๕๔๒) พบว่าในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีเพียงเกาะเดียวที่พบแนวปะการัง คือ เกาะโกกล้า (รูปที่ ๖) อยู่ห่างจากชายฝั่ง ๑.๔ กิโลเมตร ด้านทิศเหนือมีลักษณะเป็นแนวปะการังริมฝั่ง กว้าง ๓๐-๕๐ เมตร ก่อตัวถึงระดับน้ำลึก ๑-๑.๕ เมตร มีพื้นที่แนวปะการังประมาณ ๐.๑๓๓ ตารางกิโลเมตร แนวปะการังมีสภาพสมบูรณ์ดีมาก ปะการังมีชีวิตปกคลุมพื้นที่ร้อยละ ๖๐ และมีปะการังตายประมาณร้อยละ ๑๐ ทางด้านทิศตะวันออกเป็นกลุ่มปะการังบนพื้นทราย (patch reef) โดยมีปะการังมีชีวิตเพียงร้อยละ ๕ และปะการังตายประมาณร้อยละ ๒๕ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกปะการังโขด (*Porites lutea*) ขนาดเล็ก เนื่องจากน้ำตื้นและความขุ่นจากตะกอนที่ได้รับอิทธิพลจากแม่น้ำปราณบุรี ส่วนทางด้านทิศตะวันตกและทิศใต้มีชายฝั่งเป็นโขดหิน ปะการังขึ้นปกคลุมบนแนวหินจำนวนน้อย อัตราส่วนของปะการังที่มีชีวิตกับปะการังตาย ๖.๘๔:๑ ซึ่งจัดอยู่สถานภาพดีมาก และจัดอยู่ในสถานภาพกลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concerned; LC) ตามบัญชีสถานภาพความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ของ IUCN Red list

ทรัพยากรหญ้าทะเล

ไม่พบการรายงานทรัพยากรหญ้าทะเล ในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

รูปที่ ๖ ทรัพยากรปะการังและหญ้าทะเลบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

๓. ด้านคุณภาพน้ำ

การดำเนินการศึกษาสถานคุณภาพน้ำของพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ได้ทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลคุณภาพน้ำ จำนวน ๔ สถานี ซึ่งกระจายครอบคลุมและเป็นตัวแทนในการศึกษาคุณภาพน้ำของพื้นที่ชุ่มน้ำดังรูปที่ ๗ การตรวจวิเคราะห์ได้ดำเนินการทั้งในภาคสนามพร้อมทั้งเก็บตัวอย่างน้ำส่งวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ สำหรับผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำได้ผลดังแสดงในตารางที่ ๖ เนื่องจากสภาพพื้นที่บริเวณสถานีที่ศึกษาคุณภาพน้ำมีลักษณะล้อมรอบด้วยชุมชนที่อยู่อาศัย และมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดังนั้นคุณภาพน้ำที่ได้จึงนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล ประเภทที่ ๑ (เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ) / ประเภทที่ ๖ (สำหรับเขตชุมชน) ตามประกาศของตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๗ พ.ศ. ๒๕๔๙ ผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้ คุณภาพน้ำมีสภาพเป็นกรดอ่อน โดยมีค่า pH ระหว่าง ๖.๓-๖.๖ (ค่าเฉลี่ย ๖.๕±๐.๐๖) ซึ่งมีสภาพเป็นกรดสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดเล็กน้อย (ค่ามาตรฐานกำหนดให้มีค่า pH ระหว่าง ๗-๘.๕) สำหรับปริมาณออกซิเจนละลายน้ำ (DO, mg/l) มีค่าต่ำ โดยมีค่าระหว่าง ๒.๕-๓.๗ mg/l (ค่าเฉลี่ย ๒.๙±๐.๒๗ mg/l) ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (ค่ามาตรฐานกำหนดให้มีค่า DO≥๔.๐ mg/l) ระดับความเค็มของน้ำในพื้นที่ชุ่มน้ำมีสภาพเป็นน้ำกร่อยมีระดับความเค็มต่ำ โดยมีค่าระหว่าง ๒.๒-๓.๑ ppt (ค่าเฉลี่ย ๒.๕±๐.๒๑ ppt) ปริมาณของแข็งแขวนลอยในน้ำ (suspended solid, mg/l) มีค่าต่ำ โดยมีค่าระหว่าง ๓-๕ mg/l (ค่าเฉลี่ย ๔±๐.๔๑ mg/l) ในขณะที่ปริมาณของแข็งละลายน้ำโดยรวม (Total Dissolved Solid, mg/l) เจือปนในน้ำค่อนข้างสูง โดยมีค่าระหว่าง ๓,๕๘๒-๔,๓๑๑ mg/l (ค่าเฉลี่ย ๓,๘๓๖±๑๖๖ mg/l) ประกอบกับน้ำมีความขุ่นค่อนข้างสูงทำให้น้ำมีความโปร่งแสงค่อนข้างต่ำ โดยมีค่าระหว่าง ๐.๖-๑.๒ เมตร (ค่าเฉลี่ย ๐.๙ ± ๐.๑๓ เมตร) สารเคมีปนเปื้อนในน้ำ (แอมโมเนีย-ไนโตรเจน, NH₃-N และ ฟอสเฟต, PO₄^{๓-} และ ไนเตรท, NO₃⁻) ในภาพรวมมีค่าสูงกว่าระดับที่เกณฑ์มาตรฐานกำหนด สำหรับปริมาณแบคทีเรียที่ปนเปื้อนในน้ำนั้น ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียรวม (Total coliform bacteria) ในภาพรวมมีค่าต่ำ โดยมีค่าระหว่าง ๑๑๐-๔,๙๐๐ MPN/๑๐๐ ml (ค่าเฉลี่ย ๑,๓๘๐±๑๑๗๔ MPN/๑๐๐ ml) ยกเว้นสถานีที่ ๓ มีค่า TCB ในระดับที่เกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ในขณะที่ปริมาณแบคทีเรียที่สามารถก่อโรค (Fecal coliform bacteria) ทุกสถานีมีอยู่ในระดับต่ำและผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

แผนที่จุดเก็บตัวอย่างน้ำและระบบนิเวศทางน้ำ
พื้นที่ลุ่มน้ำอุทกยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

คำอธิบายแผนที่

- ขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ
- จุดเก็บตัวอย่างน้ำและระบบนิเวศทางน้ำ

0 4 8 12 KM

รูปที่ ๗ จุดสำรวจและเก็บตัวอย่างน้ำและระบบนิเวศทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำอุทกยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

ตารางที่ ๖ คุณภาพน้ำบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

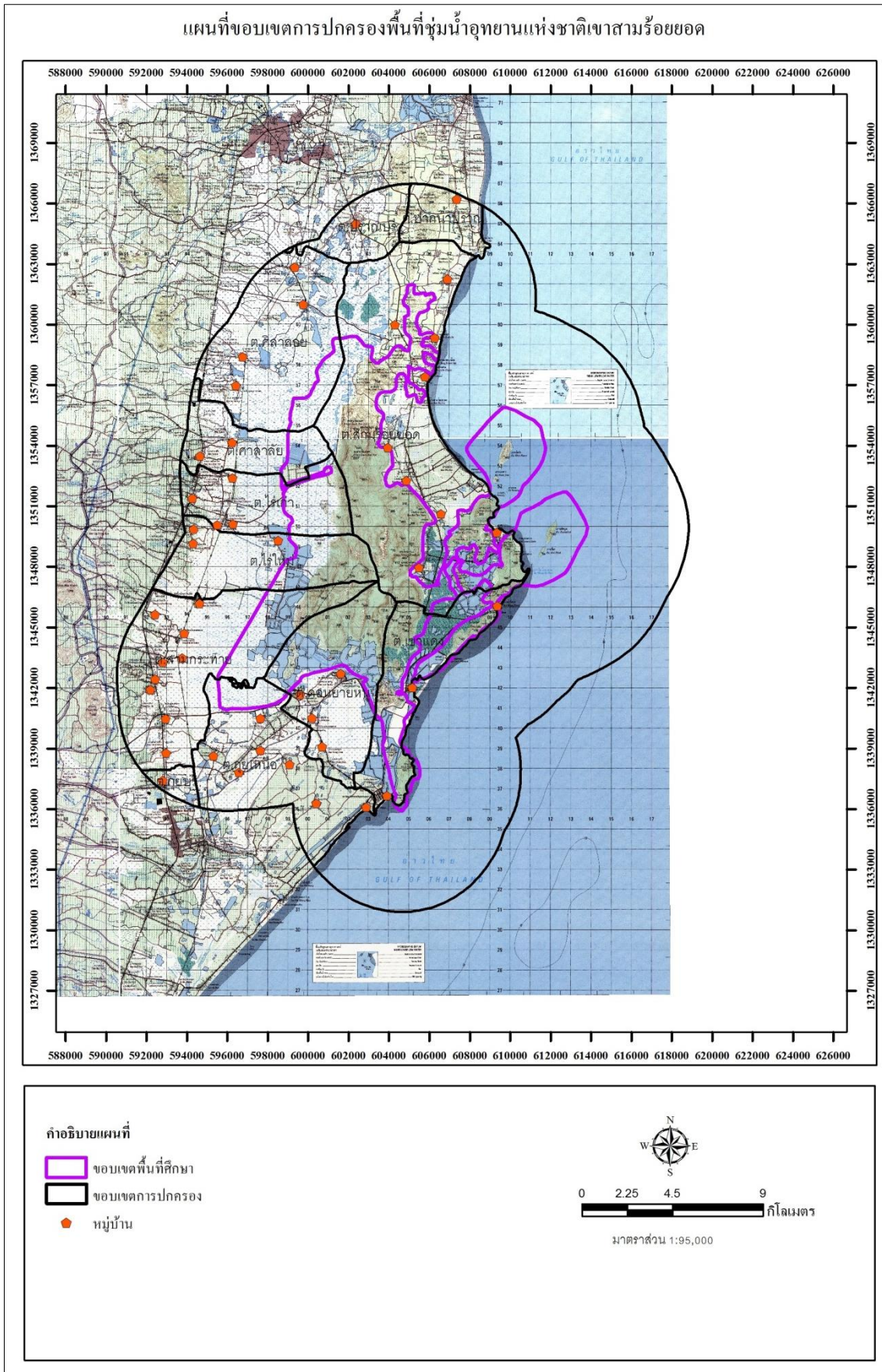
สถานีที่	UTM	X	Y	pH	Temp. (°C)	DO (mg/l)	ความโปร่งใส (m)	ความเค็ม (ppt)	SS (mg/l)	TDS (mg/l)	การนำไฟฟ้า (ms/cm)	NH ₃ -N (mg/l)	PO ₄ ³⁻ (mg/l)	NO ₃ ⁻ (mg/l)	TCB (MPN/๑๐๐ml)	FCB (CFU/๑๐๐ml)			
๑	๔๗P	๖๐๐๕๙๑	๑๓๕๒๔๗๘	๖.๖	๓๐.๒	๒.๙	๐.๘๐	๒.๒	๔	๓,๖๓๔	๔.๙	๐.๒๘	<๐.๑	๐.๕๙	๓๐๐	๑๑			
๒	๔๗P	๖๐๑๑๗๒	๑๓๕๓๙๐๕	๖.๕	๒๗.๘	๒.๕	๐.๙๐	๒.๖	๕	๓,๘๑๗	๕.๖	๐.๑๘	<๐.๑	๐.๔๕	๑๑๐	๑๕			
๓	๔๗P	๖๐๑๕๓๐	๑๓๕๔๘๘๙๔	๖.๓	๒๗.๒	๓.๗	๐.๖๐	๓.๑	๔	๔,๓๑๑	๖.๕	๐.๑๘	<๐.๑	๐.๕๕	๔,๙๐๐	๒๒			
๔	๔๗P	๕๙๙๖๒๒	๑๓๕๔๐๙๖	๖.๕	๓๐.๑	๒.๖	๑.๒	๒.๒	๓	๓,๕๘๒	๔.๙	๐.๒๘	<๐.๑	๐.๔๒	๒๑๐	๓			
	average			๖.๕	๒๘.๘	๒.๙	๐.๙	๒.๕	๔	๓,๘๓๖	๕.๕	๐.๒	๐.๑	๐.๕	๑,๓๘๐	๑๓			
	maximum			๖.๖	๓๐.๒	๓.๗	๑.๒	๓.๑	๕	๔,๓๑๑	๖.๕	๐.๒๘	๐.๑	๐.๕๙	๔,๙๐๐	๒๒			
	minimum			๖.๓	๒๗.๒	๒.๕	๐.๖	๒.๒	๓	๓,๕๘๒	๔.๙	๐.๑๘	๐.๑	๐.๔๒	๑๑๐	๓			
	SE			๐.๐๖	๐.๗๘	๐.๒๗	๐.๑๓	๐.๒๑	๐.๔๑	๑๖๖	๐.๓๘	๐.๐๓	๐	๐.๐๔	๑,๑๗๔	๔			
<p>มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล ประเภทที่ ๑ (เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ) / ประเภทที่ ๒ (สำหรับเขตชุมชน)</p>							๗-๘.๕	เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นไม่เกิน ๑ °C/๒ °C จากสภาพธรรมชาติ	≥๔.๐	ลดลงจากสภาพธรรมชาติไม่เกิน ๑๐ % จากค่าความโปร่งใสต่ำสุด	มีค่าเปลี่ยนแปลงไม่เกิน ๑๐ % ของค่าความเค็มต่ำสุด	มีค่าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นไม่เกินผลรวมของค่าเฉลี่ยตลอดทั้งปี	-	-	≤ ๐.๐๗	≤ ๐.๐๑๕/ ≤ ๐.๐๔๕	≤ ๐.๐๒/ ≤ ๐.๐๖	≤ ๑,๐๐๐	≤ ๗๐/ ≤ ๑๐๐

๔. ด้านเศรษฐกิจและสังคม

๑) สถานภาพโดยรวมของพื้นที่

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติสามร้อยยอด ลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยภูเขาหินปูนสูงชัน ริมฝั่งทะเลผสมกับที่ราบริมฝั่งทะเล ที่เป็นหาดเลน และห้วยน้ำทะเลตื้น รวมถึงเกาะหินปูนที่ตั้งเรียงรายอยู่ใกล้ ชายฝั่ง เป็นอุทยานแห่งชาติประเภทชายฝั่งทะเลแห่งแรกของประเทศไทย บริเวณอุทยานแห่งชาติฯ มีสถานที่ ท่องเที่ยวมากมายหลากหลาย ได้แก่ จุดชมวิวเขาแดง คลองเขาแดง หาดสามพระยา ถ้ำไทร ถ้ำแก้ว ทุ่งสาม ร้อยยอด แหลมศาลา และถ้ำพระยานคร การศึกษาด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษา ครอบคลุมพื้นที่ตามขอบเขตการปกครองอำเภอกุยบุรี และอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (รูปที่๘) จำแนกดังนี้

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ
๑	บ้านคิ่งไตนด	เขาแดง	กุยบุรี
๒	บ้านเขาแดง	เขาแดง	กุยบุรี
๓	บ้านทุ่งน้อย	เขาแดง	กุยบุรี
๑	บ้านดอนยายหนู	ดอนยายหนู	กุยบุรี
๒	บ้านดอนมะขาม	ดอนยายหนู	กุยบุรี
๓	บ้านหนองจอก	ดอนยายหนู	กุยบุรี
๔	บ้านดอนบ่อกุ่ม	ดอนยายหนู	กุยบุรี
๑	บ้านนาวัลเปรี๊ยะ	สามกระชาย	กุยบุรี
๒	บ้านสามกระชาย	สามกระชาย	กุยบุรี
๓	บ้านใหม่	สามกระชาย	กุยบุรี
๔	บ้านดอนกลาง	สามกระชาย	กุยบุรี
๕	บ้านสำโหรัง	สามกระชาย	กุยบุรี
๖	บ้านป่าถล่ม	สามกระชาย	กุยบุรี
๗	บ้านฟากนา	สามกระชาย	กุยบุรี
๘	บ้านเขาราง	สามกระชาย	กุยบุรี
๑๐	บ้านตันกระถิน	สามกระชาย	กุยบุรี
๒	บ้านสามร้อยยอด	ไร่เก่า	สามร้อยยอด
๓	บ้านตลาดไร่เก่า	ไร่เก่า	สามร้อยยอด
๕	บ้านเกาะไผ่	ไร่ใหม่	สามร้อยยอด
๑	บ้านใหม่	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด
๒	บ้านหนองข้าวเหนียว	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด
๓	บ้านพุใหญ่	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด
๔	บ้านพุน้อย	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด
๕	บ้านหัวตาลแถว	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด
๖	บ้านดอนเตาเหล้า	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด
๗	บ้านหุบตาโคตร	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด
๘	บ้านบางปู	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด
๙	บ้านหนองใหญ่	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด

รูปที่ ๘ ขอบเขตการปกครองและหมู่บ้านโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

๒) สถานภาพทางสังคม

(๑) ประวัติความเป็นมา

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดมีประวัติอันยาวนานก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีตำนานเล่ากันว่า พื้นที่แถบนี้เคยเป็นทะเลมีเกาะใหญ่น้อยอยู่มากมาย ในสมัยก่อนมีขบวนเรือสำเภาจีนแล่นผ่านมา และประสบกับลมพายุมรสุมจนเรืออัปปาง คนบนเรือที่รอดชีวิต ๓๐๐ คนได้ไปอาศัยอยู่ตามเกาะต่าง ๆ จึงเรียกว่า “เกาะสามร้อยยอด” ต่อมาเพี้ยนเป็น “เขาสามร้อยยอด” จนทุกวันนี้ สำหรับชุมชนรอบพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด มีการตั้งถิ่นฐานอยู่กันเป็นกลุ่มกระจายตัวตามเส้นทางถนนสายหลัก สายรอง และชุมชนรอบอุทยานฯ มีประวัติความเป็นมาหรือเรื่องเล่าต่าง ๆ ดังนี้

อำเภอ	ตำบล	ความเป็นมา
กุยบุรี	กุยบุรี	กุยบุรีเป็นเมืองเก่าตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น ที่ตั้งคือบริเวณบ้านจวนบนในปัจจุบันอยู่หมู่ที่ ๒ ต. กุยบุรี ห่างลำน้ำกุยบุรีประมาณ ๔๐๐ เมตร สมัยกองทัพพม่ายกทัพเข้าตีไทย ต้องเข้ามาทางด่านสิงขร และจะต้องข้ามลำน้ำกุยบุรีบริเวณท่าข้ามซึ่งเป็นส่วนที่แคบและตื้น เจ้าเมืองกุยได้รวมตัวกันลอบโจมตีทัพพม่า และมักประสบชัยชนะเป็นประจำจนมีสมญานามเรียกขานว่า "เสือกุย" และองค์การบริหารส่วนตำบลกุยบุรีได้ใช้เป็นสัญลักษณ์ประจำ
กุยบุรี	เขาแดง	มีผู้เล่าว่าบรรพบุรุษของชาวเขาแดงที่มาตั้งรกรากมาทางเรือ ซึ่งการตั้งชุมชนคาดว่ามาก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย โดยพิจารณาจากอุโบสถวัดเขาแดงพบภาพวาดเป็นศิลปะสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย เกิดจากชุมชนที่เข้มแข็งและมีมานานจึงสามารถสร้างวัดและมีอุโบสถได้ การตั้งชื่อตั้งตามลักษณะเขาซึ่งมีสีแดงสด ปัจจุบันตำบลเขาแดงอยู่ในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด
กุยบุรี	ดอนยายหนู	เดิมมีชื่อว่าบ้านดอนเศรษฐี ต่อมาได้มีผู้หญิงชื่อนางหนู อพยพมาจากนนทบุรีเพื่อตั้งถิ่นฐานทำมาหากิน ในครั้งนั้นเกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่เกิดความเสียหายทุกหมู่บ้าน แต่บริเวณบ้านและที่ดินของนางหนูไม่ได้รับความเสียหายเนื่องจากเป็นที่ดอน ชาวบ้านต่างพากันหลบภัยธรรมชาติมาบริเวณนี้หลายครั้ง ต่อมาจึงเปลี่ยนชื่อบ้านเป็น "บ้านดอนยายหนู" มาจนถึงปัจจุบัน
กุยบุรี	สามกระหาย	มีเรื่องเล่าขานสืบต่อกันมาว่า บริเวณพื้นที่ของตำบลมีทองคำอยู่เป็นจำนวนมาก และที่พบมากที่สุดคราวหนึ่งมีชายสามคนขุดทองคำคนละ ๑ สะพาย รวมเป็น ๓ สะพาย ต่อมาเรียกเพี้ยนเป็นสามกระหาย จนถึงปัจจุบัน

(๒) ประชากร

จากสถิติข้อมูลประชากร ปี ๒๕๕๙ ในภาพรวม พื้นที่ศึกษามีประชากรรวมทั้งสิ้น ๓๐,๒๗๖ คน จำแนกเป็นชาย ๑๔,๙๑๓ คน และหญิง ๑๕,๓๖๓ คน ที่จำนวนครัวเรือน ๑๐,๔๗๕ ครัวเรือน ประชากรพื้นที่ศึกษาคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๘๘.๓๐ ของประชากรอำเภอกุยบุรี และร้อยละ ๙๖.๐๗ ของประชากรอำเภอสามร้อยยอด

เมื่อพิจารณาประชากรพื้นที่ศึกษาเป็นประชากรอยู่ในอำเภอกุยบุรี ร้อยละ ๕๐.๓๑ และอำเภอสามร้อยยอด ร้อยละ ๔๙.๖๙ โดยอยู่ในตำบลสามร้อยยอดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๑ (ตารางที่ ๗) ในแต่ละตำบลมีประชากรย้ายเข้ามากกว่าย้ายออก พบว่าประชากรพื้นที่ศึกษาที่อยู่ในอำเภอสามร้อยยอดมีการย้ายถิ่นมากกว่าอำเภอกุยบุรี คิดเป็นอัตราการย้ายถิ่นสุทธิเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ ๑ ในทุกตำบล ส่วนใหญ่เป็นการย้ายถิ่นภายในพื้นที่เพื่อการประกอบอาชีพและมีครอบครัว (ตารางที่ ๘)

จากการเปลี่ยนแปลงประชากรในช่วง ๕ ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๕๙) พบว่าการเพิ่มประชากรตามธรรมชาติในตำบลไร่เก่ามีประชากรเพิ่มธรรมชาติมากกว่าทุกตำบล คิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ

๒.๖๙ โดยตำบลสามร้อยยอดมีการเพิ่มธรรมชาติต่ำสุด ร้อยละ ๐.๘๘ ในภาพรวมมีการเพิ่มประชากรจากการย้ายถิ่นมากกว่าเพิ่มธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อเข้ามาทำมาหากินพื้นที่

ประชากรสำหรับประชากรวัยแรงงานในพื้นที่ศึกษา พบว่าทุกตำบลมีสัดส่วนประชากรวัยแรงงาน (อายุ ๑๖-๖๐ ปี) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๐ - ๗๕ จึงกล่าวได้ว่า ประชากรวัยเด็กและวัยชรามีการพึ่งพิงประชากรวัยทำงานในสัดส่วนสูง

ตารางที่ ๗ จำนวนประชากรจำแนกรายตำบล ของพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ปี ๒๕๕๙

พื้นที่ศึกษา		ประชากร (คน)			จำนวนครัวเรือน
ตำบล	อำเภอ	ชาย	หญิง	รวม	
เขาแดง	กุยบุรี	๑,๐๗๐	๑,๑๒๐	๒,๑๙๐	๗๐๗
ดอนยายหนู	กุยบุรี	๑,๕๕๔	๑,๖๖๘	๓,๒๒๒	๙๔๑
สามกระทาย	กุยบุรี	๔,๗๖๖	๔,๘๖๕	๙,๖๓๑	๒,๘๖๓
ไร่เก่า	สามร้อยยอด	๒,๓๙๔	๒,๔๕๒	๔,๘๔๖	๑,๔๑๗
ไร่ใหม่	สามร้อยยอด	๑,๔๓๔	๑,๓๘๐	๒,๘๑๔	๙๘๙
สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๓,๖๙๕	๓,๘๗๘	๗,๕๗๓	๓,๕๕๘
รวม		๑๔,๙๑๓	๑๕,๓๖๓	๓๐,๒๗๖	๑๐,๔๗๕
สัดส่วนประชากร	อ.กุยบุรี	๘๘.๓๐			
สัดส่วนครัวเรือน	อ.กุยบุรี	๙๙.๗๕			
สัดส่วนประชากร	อ.สามร้อยยอด	๙๖.๐๗			
สัดส่วนครัวเรือน	อ.สามร้อยยอด	๙๒.๔๕			

ที่มา: ข้อมูลประชากรปี ๒๕๕๙ สืบค้นจาก www.dopa.go.th

ตารางที่ ๘ อัตราเพิ่มประชากรเฉลี่ย และอัตราการย้ายถิ่นสุทธิเฉลี่ย ช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๙

พื้นที่ศึกษา		อัตราเพิ่มประชากรเฉลี่ย	อัตราการย้ายถิ่นสุทธิเฉลี่ย
ตำบล	อำเภอ		
เขาแดง	กุยบุรี	๑.๒๘	๐.๗๒
ดอนยายหนู	กุยบุรี	๑.๗๒	๐.๘๖
สามกระทาย	กุยบุรี	๒.๐๙	๐.๙๙
ไร่เก่า	สามร้อยยอด	๒.๖๙	๑.๐๓
ไร่ใหม่	สามร้อยยอด	๒.๓๒	๑.๑๕
สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๐.๘๘	๑.๓๐

ที่มา: คำนวณจากการข้อมูลประชากรปี พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๙ สืบค้นข้อมูลจาก www.dopa.go.th

สำหรับการศึกษาด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น ได้พิจารณาจำนวนประชากรที่มีการใช้ประโยชน์และเกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ ในรัศมีระยะห่างจากพื้นที่ชุ่มน้ำ ๕ กิโลเมตร พบว่ามีจำนวนหมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น ๒๘ หมู่บ้าน อยู่ในอำเภอกุยบุรี มีประชากรร้อยละ ๖๘.๑๓ หรือคิดเป็นครัวเรือน ร้อยละ ๖๐.๘๖ ประกอบด้วย ตำบลเขาแดง ตำบลดอนยายหนู ตำบลสามกระทาย และพื้นที่อำเภอสามร้อยยอด มีประชากรร้อยละ ๓๑.๘๗ หรือคิดเป็นครัวเรือนร้อยละ ๓๙.๑๔ ประกอบด้วย ตำบลไร่เก่า ตำบลไร่ใหม่ และตำบลสามร้อยยอด

ซึ่งพื้นที่ศึกษามีประชากรรวมทั้งสิ้น ๑๘,๒๖๖ คน เป็นชาย ๘,๙๔๙ คน และหญิง ๙,๓๑๗ คน มีจำนวนครัวเรือน ๕,๗๑๑ ครัวเรือน จำแนกรายละเอียดตามหมู่บ้านดังนี้

หมู่ที่	พื้นที่ชุมน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด			ประชากร (คน)			จำนวนครัวเรือน
	ชื่อหมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	ชาย	หญิง	รวม	
๑	บ้านคิ่งโตนด	เขาแดง	กุยบุรี	๑๐๙	๑๒๘	๒๓๗	๗๑
๒	บ้านเขาแดง	เขาแดง	กุยบุรี	๒๘๒	๒๗๙	๕๖๑	๒๒๘
๓	บ้านทุ่งน้อย	เขาแดง	กุยบุรี	๔๔๑	๔๙๕	๙๓๖	๒๗๓
๑	บ้านดอนยายหนู	ดอนยายหนู	กุยบุรี	๕๕๖	๖๑๗	๑,๑๗๓	๓๖๑
๒	บ้านดอนมะขาม	ดอนยายหนู	กุยบุรี	๑๙๔	๒๐๕	๓๙๙	๑๐๐
๓	บ้านหนองจอก	ดอนยายหนู	กุยบุรี	๒๑๐	๒๔๐	๔๕๐	๑๔๐
๔	บ้านดอนบ่อกุ่ม	ดอนยายหนู	กุยบุรี	๓๑๗	๓๕๐	๖๖๗	๑๖๗
๑	บ้านนาวัลเป็รียง	สามกระทาย	กุยบุรี	๖๘๙	๖๗๓	๑,๓๖๒	๓๔๓
๒	บ้านสามกระทาย	สามกระทาย	กุยบุรี	๔๓๓	๔๖๖	๘๙๙	๒๒๐
๓	บ้านใหม่	สามกระทาย	กุยบุรี	๓๖๐	๔๐๐	๗๖๐	๒๐๗
๔	บ้านดอนกลาง	สามกระทาย	กุยบุรี	๕๔๔	๔๙๗	๑,๐๔๑	๒๘๔
๕	บ้านสำโหรัง	สามกระทาย	กุยบุรี	๕๐๘	๕๐๖	๑,๐๑๔	๒๗๘
๖	บ้านป่าถล่ม	สามกระทาย	กุยบุรี	๔๓๘	๔๐๕	๘๔๓	๒๓๐
๗	บ้านปากนา	สามกระทาย	กุยบุรี	๓๑๑	๓๑๘	๖๒๙	๑๗๓
๘	บ้านเขาราง	สามกระทาย	กุยบุรี	๔๙๖	๕๓๐	๑,๐๒๖	๒๖๘
๑๐	บ้านต้นกระถิน	สามกระทาย	กุยบุรี	๒๒๓	๒๑๔	๔๓๗	๑๓๓
๒	บ้านสามร้อยยอด	ไร่เก่า	สามร้อยยอด	๙๓	๙๐	๑๘๓	๗๕
๓	บ้านตลาดไร่เก่า	ไร่เก่า	สามร้อยยอด	๓๐๙	๓๐๕	๖๑๔	๑๖๙
๕	บ้านเกาะไผ่	ไร่ใหม่	สามร้อยยอด	๑๗๑	๑๗๙	๓๕๐	๑๑๖
๑	บ้านใหม่	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๑๒๓	๑๓๙	๒๖๒	๑๓๕
๒	บ้านหนองข้าวเหนียว	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๓๙๔	๔๐๐	๗๙๔	๒๖๖
๓	บ้านพุใหญ่	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๒๘๖	๓๖๔	๖๕๐	๒๖๓
๔	บ้านพุน้อย	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๔๑๗	๔๓๙	๘๕๖	๓๗๐
๕	บ้านหัวตาลแถว	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๓๐๗	๓๓๗	๖๔๔	๒๘๗
๖	บ้านดอนเตาเหล็ก	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๑๖๒	๑๘๒	๓๔๔	๑๑๙
๗	บ้านหุบตาโคตร	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๑๐๗	๙๗	๒๐๔	๘๑
๘	บ้านบางปู	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๒๔๘	๒๓๔	๔๘๑	๒๑๖
๙	บ้านหนองใหญ่	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๒๒๑	๒๑๙	๔๔๐	๑๓๘
รวม				๘,๙๔๙	๙,๓๑๗	๑๘,๒๖๖	๕,๗๑๑
จำนวนประชากรและครัวเรือนอำเภอกุยบุรี						๑๒,๔๔๔	๓,๔๗๖
สัดส่วนประชากรอำเภอกุยบุรี						๖๘.๑๓	
สัดส่วนครัวเรือนอำเภอกุยบุรี							๖๐.๘๖
จำนวนประชากรและครัวเรือนอำเภอสามร้อยยอด						๕,๘๒๒	๒,๒๓๕
สัดส่วนประชากรอำเภอสามร้อยยอด						๓๑.๘๗	
สัดส่วนครัวเรือนอำเภอสามร้อยยอด							๓๙.๑๔

ที่มา: ข้อมูลประชากร จากข้อมูลพื้นฐาน จปฐ. ปี ๒๕๕๙, www.dopa.go.th

๓) สถานภาพทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจโดยรวมพิจารณาจากข้อมูลประชากรจำแนกตามอาชีพ ปี ๒๕๕๙ พบว่าสภาพทางเศรษฐกิจของ ๕ ตำบล คือ ตำบลเขาแดง ตำบลสามกระหาย ตำบลไร่เก่า ตำบลไร่ใหม่ และตำบลสามร้อยยอด ขึ้นอยู่ภาคการเกษตร โดยมีประชากรผู้ที่มีอาชีพคิดเป็นร้อยละ ๗๓.๕๒ กำลังศึกษา ๑๗.๕๗ และไม่มีอาชีพ ๘.๙๑ ซึ่งจำแนกเป็นประชากรที่มีอาชีพรับจ้าง ถึงร้อยละ ๓๕.๗๘ รองลงมา คือ เกษตรกรรม ร้อยละ ๒๒.๐๘ (ทำประมงมากที่สุดร้อยละ ๑๕.๙๔) และค้าขาย ร้อยละ ๗.๖๒ ที่เหลือประกอบอาชีพต่างๆ รายละเอียดดังตารางที่ ๙

ตารางที่ ๙ สัดส่วนการประกอบอาชีพของประชากรบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

การประกอบอาชีพ	สัดส่วน
มีอาชีพ	
เกษตรกรรม - ทำนา	๑.๑๗
เกษตรกรรม - ทำไร่	๓.๐๗
เกษตรกรรม - ทำสวน	๑.๑๗
เกษตรกรรม - ประมง	๑๕.๙๔
เกษตรกรรม - ปศุสัตว์	๐.๗๓
รับราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ	๓.๐๙
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๐.๑๖
พนักงานบริษัท	๐.๖๒
รับจ้างทั่วไป	๓๕.๗๘
ค้าขาย	๗.๖๘
ธุรกิจส่วนตัว	๒.๖๑
อาชีพอื่นๆ (นอกเหนือที่กล่าวแล้ว)	๑.๕๑
กำลังศึกษา	๑๗.๕๗
ไม่มีอาชีพ	
	๘.๙๑
รวม	๑๐๐.๐๐

ที่มา: ข้อมูล จปฐ ปี ๒๕๕๙ , กระทรวงมหาดไทย

(๑) การประกอบอาชีพ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนรอบพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำการเกษตร ทำนา ทำสวน ทำไร่ ประมง (เพาะเลี้ยงกุ้ง และปลา) และเลี้ยงสัตว์ (วัว สุกร และไก่) สำหรับตำบลที่อยู่ติดพื้นที่ศึกษามากที่สุด คือ ตำบลดอนยายหนู อำเภอกุยบุรี และตำบลสามร้อยยอด อำเภอสามร้อยยอด ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา กุ้ง ทำนา ประมง เลี้ยงสัตว์ และรับจ้าง โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ที่อยู่ติดพื้นที่ชุ่มน้ำดำเนินกิจกรรมด้านประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำมีทุ่งสามร้อยยอด เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านท้องถิ่น และเป็นแหล่งอาชีพที่สำคัญ คือ ประมงน้ำจืดและน้ำกร่อย เช่น การเลี้ยงปลาสด ปลานิล ปลาช่อน ปลาหมอไทย ปลาไหล โดยชาวบ้านจะนำมาแปรรูปเป็นปลาตากแห้งขาย รวมทั้งยังเป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดอาชีพอื่นๆ เช่น ทำนา เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย รับจ้าง แกะสลักหิน เป็นต้น

จากการสำรวจ พบว่า ประชากรในชุมชนรอบพื้นที่ชุ่มน้ำส่วนใหญ่มีอาชีพการทำประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อาชีพอื่นๆ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์พื้นที่ ดังนี้

อำเภอ	ตำบล	สภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์	การประกอบอาชีพ
กุยบุรี	เขาแดง	สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ชายหาดตลอดแนวของพื้นที่ตำบล พื้นที่เป็นที่ราบติดชายฝั่งทะเล มีภูเขาสามร้อยยอดอยู่ในพื้นที่ และเป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด พื้นที่ส่วนใหญ่จึงเป็นที่ลุ่มมีแนวเขาซึ่งเป็นเขตอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดล้อมรอบโดยมีสภาพดินร่วนปนทราย	<u>อาชีพหลัก</u> ประมงชายฝั่งและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (กุ้ง) <u>อาชีพเสริม</u> เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย
กุยบุรี	ดอนยายหนู	ลักษณะโดยทั่วไปทิศเหนือเป็นบริเวณแนวเขาสามร้อยยอด ห่างจากบริเวณเขา จะเป็นที่ยุ่มน้ำขังตลอดปี ซึ่งเป็นแหล่งเพาะพันธ์ปลา โดยธรรมชาติ เรียกว่า “ทุ่งสามร้อยยอด” จากทุ่งสามร้อยยอด มีคลองระบายน้ำลงสู่ทะเลตรงด้านหน้าเขาแดง เมื่อเวลาน้ำทะเลขึ้นจะไหลเข้าสู่ลำคลองเกษตรกรสามารถเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อยได้ ด้านทิศตะวันออก เป็นพื้นที่ราบบริเวณกว้าง มีคลองกุยบุรีไหลผ่านบริเวณด้านข้าง มีพื้นที่ทำนาเป็นส่วนมาก ส่วนทิศใต้เป็นพื้นที่ปลูกมะพร้าวและสามารถปลูกพืชไร่เป็นบางส่วน	<u>อาชีพหลัก</u> ด้านการเกษตร คือ ทำนา ทำสวน และประมง (เพาะเลี้ยงกุ้ง และปลา) และเลี้ยงสัตว์ (วัว สุกร และไก่) <u>อาชีพเสริม</u> รับจ้าง ค้าขาย
กุยบุรี	สามกระทาย	สภาพพื้นที่โดยทั่วไป ทางทิศตะวันตกเป็นที่ราบเชิงเขาลักษณะเป็นเขาเล็กๆ อยู่ในเขตป่าสงวน ด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมขัง ติดกับทุ่งสามร้อยยอดและติดกับตำบลดอนยายหนู	<u>อาชีพหลัก</u> ทำนา <u>อาชีพเสริม</u> รับจ้าง
สามร้อยยอด	ไร่เก่า	เป็นที่ราบ พื้นที่บางส่วนเป็นภูเขาและพื้นที่บางส่วนเป็นที่ลุ่มชุ่มน้ำ	<u>อาชีพหลัก</u> เกษตรกรรม ไร่สับปะรด ไร่ว่านหางจระเข้ สวนมะม่วง ประมงน้ำจืด / น้ำกร่อยอุตสาหกรรม <u>อาชีพรอง</u> ค้าขาย รับจ้างทั่วไป
สามร้อยยอด	ไร่ใหม่	สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม และที่ดอนลาดเอียงจากทางทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก บางหมู่บ้านติดเชิงเขา สภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายเหมาะแก่การปลูกพืชหลายชนิดที่ทนแล้ง เช่น อ้อย สับปะรด เป็นต้น	<u>อาชีพหลัก</u> ทำสวน เลี้ยงกุ้ง <u>อาชีพเสริม</u> ทำไร่
สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	ลักษณะทางกายภาพของตำบลสามร้อยยอดมีพื้นที่อยู่ติดทะเล ติดคลองบางปูและติดแนวชายเขา ทุ่งสามร้อยยอดเป็นทุ่งบริเวณกว้างมีน้ำขังตลอดทั้งปี ซึ่งเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำและนกนา ๆ ชนิด	ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม ทำนา กุ้ง ทำนา ประมง เลี้ยงสัตว์ และรับจ้าง สำหรับชาวบ้านที่อยู่ติดพื้นที่ชุ่มน้ำมีการประกอบอาชีพประมงและเพาะเลี้ยงเป็นส่วนใหญ่อำนาจดังนี้ - ด้านทิศตะวันออกติดต่อกับทะเล <u>อาชีพหลัก</u> ทำประมง ปลูกพืชไร่ พืชสวน - ด้านทิศใต้ติดต่อกับตำบลเขาแดง พื้นที่

อำเภอ	ตำบล	สภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์	การประกอบอาชีพ
			โดยทั่วไปจะเป็นดินเค็มเพราะติดกับทะเล มีคลองบางปูไหลผ่านตามแนวชายเขา <u>อาชีพหลัก</u> ทำการประมง <u>อาชีพรอง</u> การเลี้ยงกุ้ง หอย ปู ปลา - ด้านทิศตะวันตกติดแนวชายเขาสามร้อยยอดและทุ่งสามร้อยยอด ชาวบ้านที่อาศัยติดกับบริเวณนี้มี <u>อาชีพหลัก</u> ทำการประมงน้ำจืด <u>อาชีพรอง</u> ปลูกพืชไร่และพืชสวน

จากการศึกษาครัวเรือนที่อยู่ติดและใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ จำนวน ๒๘ หมู่บ้าน ที่กระจายตัวอยู่โดยรอบมีการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำร่วมกัน มีกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกันตามลักษณะทางกายภาพ ซึ่งสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ชุ่มน้ำทั้งหมด ครัวเรือนมีอาชีพหลักทำประมงชายฝั่งขนาดเล็ก/ขนาดใหญ่/การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ ๓๓.๐๕ จำแนกเป็นประมงขนาดเล็ก ร้อยละ ๑๘.๔๗ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ ๑๓.๖๙ และประมงชายฝั่งขนาดใหญ่ ร้อยละ ๐.๘๘ ที่เหลือเป็นอาชีพการเกษตรอื่น ๆ ได้แก่ เพาะปลูก ทำนา ไร่ เกษตรผสมผสาน และเกษตรอินทรีย์ ตามลำดับ (ดังตารางที่ ๑๐)

(๒) รายได้

จากข้อมูลรายได้ประชากร ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ ตำบลไร่ใหม่ เท่ากับ ๕๖๓,๓๗๒ บาท/ปี โดยเป็นรายได้จากอาชีพหลัก ๒๔๑,๑๑๒ บาท/ปี อาชีพรอง ๑๒๓,๗๔๒ บาท/ปี รายได้อื่น ๑๐๕,๗๓๓ บาท/ปี และจากการปลูก เลี้ยง หาเอง ๙๒,๗๘๕ บาท/ปี ครัวเรือนส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก ทำสวน เพาะเลี้ยงกุ้ง อาชีพเสริมทำไร่ ซึ่งในตำบลไร่ใหม่มีครัวเรือนที่ทำการเพาะเลี้ยงมากที่สุด ส่งผลให้มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนและบุคคลสูงกว่าทุกตำบลเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ทุกพื้นที่ เท่ากับ ๓๑๘,๕๓๐ บาท/ปี และ ๙๕,๑๙๔ บาท/ปี สำหรับรายได้ครัวเรือนและบุคคลเฉลี่ยต่ำสุดคือ ตำบลดอนยายหนู รายละเอียดดังตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๐ จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่ประกอบอาชีพการเกษตรที่อยู่ติดกับพื้นที่ชุ่มน้ำ จำแนกรายหมู่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	พื้นที่ศึกษา			การประกอบอาชีพการเกษตร									
		ตำบล	อำเภอ	เพาะปลูก	เกษตรผสมผสาน	เกษตรอินทรีย์	ทำนา	ทำไร่	เกษตรฤดูแล้ง	เกษตรอื่น ๆ	ประมงเล็ก	ประมงใหญ่	เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	
๑	บ้านคิ่งโตนด	เขาแดง	กุยบุรี									๔๐		๒๕
๒	บ้านเขาแดง	เขาแดง	กุยบุรี	๑๖							๗	๖๐		๓๖
๓	บ้านทุ่งน้อย	เขาแดง	กุยบุรี	๑๕							๔๐	๗๐		
๑	บ้านดอนยายหนู	ดอนยายหนู	กุยบุรี									๙๕		๑๑๓
๒	บ้านดอนมะขาม	ดอนยายหนู	กุยบุรี					๔๔			๒๑			๓๑
๓	บ้านหนองจอก	ดอนยายหนู	กุยบุรี				๕๕				๑๐๐			๔๕
๔	บ้านดอนบ่อกุ่ม	ดอนยายหนู	กุยบุรี				๑๕				๓๕			๕๖
๑	บ้านนาวัลเปรียง	สามกระทาย	กุยบุรี	๓๐๐	๑๕๐	๓๐	๑๕๐	๘๐	๑					
๒	บ้านสามกระทาย	สามกระทาย	กุยบุรี	๑๗			๑๗							
๓	บ้านใหม่	สามกระทาย	กุยบุรี	๒๐	๒		๔๐							
๔	บ้านดอนกลาง	สามกระทาย	กุยบุรี	๕๐	๔๕	๑๗	๒๒	๓๕						๒๐
๕	บ้านลำโพง	สามกระทาย	กุยบุรี	๒๑๙			๓๒		๑					
๖	บ้านป่าถล่ม	สามกระทาย	กุยบุรี		๕		๕๐							
๗	บ้านปากนา	สามกระทาย	กุยบุรี	๑๑	๑๓	๘	๒๕	๑๔	๑					
๘	บ้านเขาราง	สามกระทาย	กุยบุรี	๗๐	๓		๖๓							
๑๐	บ้านต้นกระถิน	สามกระทาย	กุยบุรี	๙๐	๑๐	๒๐	๘๕	๘๕	๓					
๒	บ้านสามร้อยยอด	ไร่เก่า	สามร้อยยอด	๑๐										๕๐
๓	บ้านตลาดไร่เก่า	ไร่เก่า	สามร้อยยอด	๑๒๐	๕	๕		๑๒๕	๑	๔๐				๙๓
๕	บ้านเกาะไผ่	ไร่ใหม่	สามร้อยยอด	๑๙	๕		๔๐					๕๔		๑๐๑
๑	บ้านใหม่	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๓๒	๑๓	๘		๘๒		๘๐	๓๐	๒๐		
๒	บ้านหนองข้าวเหนียว	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด		๑๐			๓๐		๑๐	๕๘	๕		
๓	บ้านพุใหญ่	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด					๓๐			๕๐	๗		
๔	บ้านพุน้อย	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด		๑			๑๐			๕๐	๓		
๕	บ้านหัวตาลแถว	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด					๖			๕๐	๓		

พื้นที่ศึกษา				การประกอบอาชีพการเกษตร									
หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	เพาะปลูก	เกษตรผสมผสาน	เกษตรอินทรีย์	ทำนา	ทำไร่	เกษตรถั่วเลี้ยง	เกษตรอื่น ๆ	ประมงเล็ก	ประมงใหญ่	เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
๖	บ้านดอนเตาเหล็ก	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด		๓						๓		๕
๗	บ้านหุบตาโคตร	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๑๘							๖		๑๕
๘	บ้านบางปู	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๑๐							๒๐๐		
๙	บ้านหนองใหญ่	สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	๑๐	๑๐	๑๐		๑๐			๓๐		
รวม				๑,๐๒๗	๒๗๕	๙๘	๕๙๔	๕๕๑	๗	๓๓๓	๗๙๖	๓๘	๕๙๐
ร้อยละ				๒๓.๘๓	๖.๓๘	๒.๒๗	๑๓.๗๙	๑๒.๗๙	๐.๑๖	๗.๗๓	๑๘.๔๗	๐.๘๘	๑๓.๖๙

ตารางที่ ๑๑ รายได้ครัวเรือนและบุคคลเฉลี่ยในพื้นที่ศึกษา จำแนกรายตำบล ปี ๒๕๕๕

พื้นที่ศึกษา		แหล่งรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย(บาท/ปี)				รายได้	รายได้
อำเภอ	ตำบล	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ปลูก เลี้ยง หาเอง	ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
กุยบุรี	เขาแดง	๑๕๒,๙๐๓	๕,๖๘๔	๑๗,๐๗๙	๔๙,๒๘๕	๒๒๔,๙๕๑	๗๔,๒๐๕
	ดอนยายหนู	๑๓๗,๙๘๐	๗,๘๔๕	๓,๙๔๐	๑๕,๐๖๓	๑๖๔,๘๒๘	๔๗,๐๑๕
	สามกระชาย	๑๗๓,๗๐๐	๑๘,๑๗๕	๗,๑๙๒	๘,๗๐๘	๒๐๗,๗๗๕	๖๒,๑๗๗
รวมอำเภอกุยบุรี		๑๗๖,๕๑๖	๒๒,๑๑๔	๙,๖๓๙	๑๓,๓๖๘	๒๒๑,๖๓๖	๗๐,๗๑๗
สามร้อยยอด	ไร่เก่า	๒๐๕,๘๒๔	๓๒,๗๘๗	๘,๘๑๕	๒๖,๔๑๔	๒๗๓,๘๔๐	๘๐,๘๗๕
	ไร่ใหม่	๒๔๑,๑๑๒	๑๒๓,๗๔๒	๑๐๕,๗๓๓	๙๒,๗๘๕	๕๖๓,๓๗๒	๑๘๓,๗๒๗
	สามร้อยยอด	๑๖๐,๐๗๖	๔๐,๕๐๕	๒๒,๒๕๘	๒๓,๘๓๑	๒๔๖,๖๗๐	๙๘,๙๑๐
รวมอำเภอสามร้อยยอด		๒๔๒,๔๑๔	๓๔,๗๖๕	๑๘,๖๕๓	๒๒,๖๙๗	๓๑๘,๕๓๐	๙๕,๑๙๔

ที่มา: จากข้อมูล กชช ๒ ค. ปี ๒๕๕๘, กระทรวงมหาดไทย

จากการสำรวจ พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่ที่อยู่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด มีรายได้จากการใช้ประโยชน์น้ำจากทุ่งสามร้อยยอด จำแนกเป็นครัวเรือนร้อยละ ๑๘.๔๗ ทำการประมงขนาดเล็ก/จับสัตว์น้ำ รายได้เฉลี่ยต่อปี ๒๔๐,๐๐๐ บาท และครัวเรือนร้อยละ ๑๓.๖๙ ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ รายได้เฉลี่ยต่อปี ๒๐๐,๐๐๐ บาท (ต่อพื้นที่การเพาะเลี้ยง ๑ ไร่ ซึ่งสามารถเพาะเลี้ยงได้ปีละ ๒ ครั้ง)

(๓) ฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชน

ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ได้พิจารณาจากประชาชนมีอาชีพและรายได้ มีการเก็บออม มีความมั่นคงในด้านความเป็นอยู่ของประชาชนและครัวเรือน และมีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนตามเกณฑ์กำหนดนั้น พบว่าชุมชนโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ มีคนอายุมากกว่า ๖๐ ปี ที่มีอาชีพและมีรายได้ การเก็บออม และมีรายได้เฉลี่ยต่อปีคนละ ๓๐,๐๐๐ บาท ทุกตำบลยังมีประชากรไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดมีสัดส่วนสูงด้านมีอาชีพ และมีรายได้ของคนอายุมากกว่า ๖๐ ปี และด้านการเก็บออมมีสัดส่วนสูง

จากการสำรวจพบว่า ครัวเรือนโดยรอบที่ใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ ส่วนใหญ่ใช้เป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ประมงพื้นบ้าน ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร (เพาะเลี้ยง และประมง) ขณะเดียวกันยังจัดเป็นแหล่งพักผ่อนและแหล่งเรียนรู้และศึกษาธรรมชาติ ด้านวิถีชีวิตและชุมชน ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา พื้นที่ชุ่มน้ำยังเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญโดยมีการเพาะเลี้ยงกุ้ง ปลา ปัจจุบันพบว่ามีพื้นที่เสื่อมโทรมจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอยู่บริเวณรอบอุทยานฯ ทั้งจากสภาพการเปลี่ยนแปลงด้านภูมิอากาศ ส่งผลให้ครัวเรือนส่วนใหญ่ที่ทำการเพาะเลี้ยงต้องเลิกดำเนินการ เนื่องจากสภาพแห้งแล้งทำให้น้ำเค็มและดินเปรี้ยว จึงไม่สามารถเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้ การใช้พื้นที่ของผู้คนรอบอุทยานแห่งชาติมีการกระจายผลประโยชน์จากพื้นที่ไปยังชุมชนโดยรอบอย่างเท่าเทียมกัน มีกติกาของชุมชนแต่ละชุมชนในการจับสัตว์น้ำ จากสภาพโดยรวมของการใช้พื้นที่ดังกล่าว สรุปได้ว่าสภาพทางเศรษฐกิจในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ในสถานะที่ไม่ดีจากเดิมจากการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติส่งผลให้สัตว์น้ำตามธรรมชาติปริมาณลดลง ฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนส่วนใหญ่ยังมีรายได้เท่าเดิมสภาพพออยู่พอกิน เนื่องจากผลผลิตมีราคาสูงและยังมีรายได้เสริม

จากตารางที่ ๑๒ สรุปได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ จากตัวชี้วัดด้านการเก็บออม คริวเรือมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและมีบ้านสภาพคงทนถาวร และรายได้เฉลี่ยไม่น้อยกว่าคนละ ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี พบว่ายังมีประชากรที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดที่กำหนดทุกตำบล

ตารางที่ ๑๒ สัดส่วนประชาชนและคริวเรือที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดที่กำหนด

ตัวชี้วัด	อำเภอกุยบุรี			อำเภอสามร้อยยอด		
	ตำบลเขาแดง	ตำบลดอนยายหนู	ตำบลสามกระชาย	ตำบลไร่เก่า	ตำบลไร่ใหม่	ตำบลสามร้อยยอด
๑ คนอายุ ๑๕-๖๐ ปีเต็ม มีอาชีพและมีรายได้			๐.๓๐	๐.๑๖	๑.๒๒	๐.๑๖
๒ คนอายุมากกว่า ๖๐ ปี มีอาชีพและมีรายได้	๔.๕๓	๒.๔๖	๓.๔๙	๓.๗๔	๖.๐๗	๓.๗๔
๓ คริวเรือที่มีการเก็บออม	๓.๐๗	๑๐.๖๑	๑๒.๒๙	๙.๔๔	๑๗.๐๖	๙.๔๔
๔ คริวเรือมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและมีบ้านสภาพคงทนถาวร				๐.๐๕	๑๔.๕๒	๐.๐๕
๕ คริวเรือมีรายได้เฉลี่ยไม่น้อยกว่าคนละ ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี	๐.๗๐	๒.๒๒	๑.๖๘	๐.๘๐	๑๑.๔๑	๐.๘๐

ที่มา: ข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๕๙

(๔) สภาพปัญหาของชุมชน

จากการพิจารณาข้อมูล กชช ๒ ค. ปี ๒๕๕๘ สภาพปัญหาต่างๆ ของคริวเรือในตำบลต่างๆ จำแนกตามตัวชี้วัด พบว่าตำบลที่มีปัญหามากที่สุด คือ ตำบลสามร้อยยอด ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ติดพื้นที่ชุ่มน้ำ มีปัญหามาก คือ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน ร้อยละ ๘๘.๘๙ ด้านคุณภาพดิน ร้อยละ ๗๗.๗๘ และการมีที่ดินทำกิน การได้รับการศึกษา การปลูกป่าและไม้ยืนต้น มีสัดส่วนเท่ากันร้อยละ ๕๕.๕๖ ตามลำดับ โดยมีปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ คุณภาพดิน คุณภาพน้ำ การปลูกป่าและไม้ยืนต้น การใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดการสภาพสิ่งแวดล้อม จัดเป็นปัญหาสำคัญของชุมชนรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ มีรายละเอียดของชุมชนที่พบว่ามีปัญหามากจำแนกตามสัดส่วนตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัด	อำเภอกุยบุรี			อำเภอสามร้อยยอด		
	ตำบลเขาแดง	ตำบลดอนยายหนู	ตำบลสามกระชาย	ตำบลไร่เก่า	ตำบลไร่ใหม่	ตำบลสามร้อยยอด
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน						
๑ ถนน			๑๐.๐๐	๔๐.๐๐		
๒ น้ำดื่ม	๓๓.๓๓					
๓ น้ำใช้	๓๓.๓๓					
๔ น้ำเพื่อการเกษตร				๔๐.๐๐		
๕ การไฟฟ้า						
๖ การมีที่ดินทำกิน		๒๕.๐๐				๕๕.๕๖

ตัวชี้วัด	อำเภอกุยบุรี			อำเภอสามร้อยยอด		
	ตำบลเขาแดง	ตำบลคอนยายหนู	ตำบลสามกระชาย	ตำบลไร่เก่า	ตำบลไร่ใหม่	ตำบลสามร้อยยอด
๗	การติดต่อสื่อสาร		๒๕.๐๐			๑๑.๑๑
ด้านการประกอบอาชีพและมีงานทำ						
๘	การมีงานทำ					
๙	การทำงานในสถานประกอบการ	๓๓.๓๓		๖๐.๐๐	๕๐.๐๐	๒๒.๒๒
๑๐	ผลผลิตจากการทำนา					
๑๑	ผลผลิตจากการทำไร่					๒๒.๒๒
๑๒	ผลผลิตจากการทำการเกษตรอื่นๆ				๒๕.๐๐	
๑๓	การประกอบอุตสาหกรรม					
๑๔	การได้รับประโยชน์จากการมีสถานที่ท่องเที่ยว					
ด้านสุขภาพและอนามัย						
๑๕	ความปลอดภัยในการทำงาน					
๑๖	การป้องกันโรคติดต่อ					
๑๗	การกีฬา		๒๕.๐๐	๑๐.๐	๒๐.๐๐	๑๑.๑๑
ด้านความรู้และการศึกษา						
๑๘	การได้รับการศึกษา	๑๐๐	๒๕.๐๐	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
๑๙	อัตราการเรียนต่อของประชาชน					๒๕.๐๐
๒๐	ระดับการศึกษาของประชาชน					
ด้านการมีส่วนร่วมและความเข้มแข็งของชุมชน						
๒๑	การเรียนรู้โดยชุมชน		๒๕.๐๐	๓๐.๐๐		๒๕.๐๐
๒๒	การได้รับการคุ้มครองทางสังคม					
๒๓	การมีส่วนร่วมของชุมชน					๑๑.๑๑
๒๔	การรวมกลุ่มของประชาชน					๒๒.๒๒
๒๕	การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชน		๒๕.๐๐	๖๐.๐๐	๔๐.๐๐	๕๐.๐๐
ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
๒๖	คุณภาพดิน		๒๕.๐๐	๒๐.๐๐	๖๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
๒๗	คุณภาพน้ำ			๑๐.๐๐		
๒๘	การปลูกป่าหรือไม้ยืนต้น					๕๕.๕๖
๒๙	การใช้ประโยชน์ที่ดิน					๑๑.๑๑
๓๐	การจัดการสภาพสิ่งแวดล้อม			๑๐.๐๐		
ด้านความปลอดภัยจากภัยพิบัติและความเสี่ยงของชุมชน						
๓๑	ความปลอดภัยจากยาเสพติด					
๓๒	ความปลอดภัยจากภัยพิบัติ		๕๐.๐๐	๑๐.๐๐		
๓๓	ความปลอดภัยจากความเสียหายในชุมชน			๑๐.๐๐		
รวมตัวชี้วัดที่มีปัญหา		๔	๘	๑๐	๗	๗
รวมตัวชี้วัดที่มีปัญหา		๔	๘	๑๐	๗	๗

ที่มา: ข้อมูล กชช. ๒ ค ปี ๒๕๕๘, กระทรวงมหาดไทย

๕. ด้านการใช้ประโยชน์และการคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำ

๑) การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ

ปัจจุบันพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นแหล่งเรียนรู้/ศึกษาระดมชาติ เป็นแหล่งอาหารสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา และพืชน้ำ เป็นแหล่งประกอบอาชีพจับสัตว์น้ำ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่นมาอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญพื้นที่มีความสำคัญในด้านของแหล่งศึกษาทางนิเวศวิทยาที่มีสภาพสมบูรณ์ ทั้งการค้นคว้าวิจัย ทดลอง และเก็บตัวอย่างเพื่อการศึกษาทางอนุกรมวิธาน นิเวศวิทยา และวิวัฒนาการ การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ จำแนกรายตำบล ดังนี้

พื้นที่ศึกษา	การใช้ประโยชน์
ตำบลดอนยายหนู	ชุมชนใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ(กุ้ง และปลาน้ำจืด) ร้อยละ ๘๐ จับสัตว์น้ำในคลองธรรมชาติ ร้อยละ ๒๐ การใช้ประโยชน์น้ำจากทุ่งสามร้อยยอด เพื่อการเพาะเลี้ยงกุ้ง ปลา (กะพง นวลจันทร์) และเลี้ยงปูดำ สภาพพื้นที่มีทั้งระบบน้ำทะเล น้ำกร่อย และน้ำจืด ข้างทางเข้าอุทยานฯ มีคลองเขาแดงเชื่อมติดทะเล มีการทำประมงขนาดเล็ก มีปัญหาความขัดแย้งเรื่องการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินระหว่างชาวบ้านกับอุทยานฯ ปัจจุบันกำลังดำเนินการการพิสูจน์สิทธิ์ที่ดินก่อนและหลังการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ รวมทั้งปัญหาแนวเขตอุทยานที่ทับซ้อนที่ดินชาวบ้าน ปัญหาการจัดการน้ำเสียจากการเพาะเลี้ยงกุ้ง มีการสูบน้ำเสียลงพื้นที่เกษตรทำให้ดินเค็มแพร่กระจาย
ตำบลสามร้อยยอด	ชุมชนใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ(ปลาน้ำจืด) ร้อยละ ๕๐ จับสัตว์น้ำร้อยละ ๕๐ การใช้ประโยชน์น้ำจากทุ่งสามร้อยยอดไหลเข้าสู่คลองเขาแดง ใช้น้ำเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จับปลาน้ำจืด และประมงชายฝั่ง (บริเวณบ้านบางปู) ช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา เชื้อนเก็บน้ำดูฝนทำให้ไม่มีน้ำจืดลงสู่บริเวณโดยรอบขณะเดียวกันน้ำทะเลหนุน จึงไม่มีการชะล้างดินทำให้ดินเปรี้ยว นอกจากนี้ยังพบปัญหาการกำหนดแนวเขตอุทยานฯยังไม่ชัดเจน ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถทำมาหากินในพื้นที่ที่เคยครอบครองได้ และจากการที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทำให้ปลาบางชนิดหายไป เช่น ปลาสลิด ปลาตุ๊ก คุณภาพน้ำเปลี่ยนแปลงจากน้ำกร่อยเป็นน้ำเค็มทำให้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้ผลผลิตไม่ดี คุณภาพดินเปลี่ยนแปลงทำให้ทำนาไม่ได้ ปัจจุบันมีปัญหาการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดินของชาวบ้าน
ตำบลเขาแดง	บริเวณโดยรอบครัวเรือนส่วนใหญ่ทำประมงชายฝั่ง คิดเป็นร้อยละ ๘๐ เนื่องจากชุมชนประมงพื้นบ้านดั้งเดิม ชุมชนมีที่ดินอยู่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำและมีครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบอุทยานฯ ในการเพาะเลี้ยงกุ้ง และปลากะพง คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ซึ่งมีการใช้แหล่งน้ำจากทุ่งสามร้อยยอด เนื่องจากสภาพภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมากส่งผลให้ปริมาณสัตว์น้ำลดลง และการเพาะเลี้ยงสามารถทำได้น้อยลง ชุมชนส่วนใหญ่ยังคงดำรงชีวิตด้วยวิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน ปัญหาของชุมชนคือไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ทำให้ไม่สามารถหาทุนมาประกอบอาชีพได้
ตำบลไร่ใหม่	แหล่งน้ำจากทุ่งสามร้อยยอดไหลเชื่อมมายังคลองเขาแดงลงสู่บ้านเกาะไผ่ ตำบลไร่ใหม่ ทำให้น้ำกร่อยชาวบ้านส่วนใหญ่จึงทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และมีอาชีพเสริมจับสัตว์น้ำในทุ่งสามร้อยยอดในช่วงน้ำหลาก ปัจจุบันมีปัญหาขาดความสมดุลในแหล่งธรรมชาติ จากภัยแล้งช่วง ๒- ๓ ปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ปริมาณสัตว์น้ำลดลง ปัญหาของชุมชนคือไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ครัวเรือนร้อยละ ๗๐ มีที่ดินซ้อนทับกับเขตอุทยานฯ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ชุมชนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ เป็นแหล่งอาหารสัตว์น้ำประเภทปลาน้ำจืดต่างๆ สภาพพื้นที่โดยรวมเป็นพื้นที่ที่มีระบบนิเวศหลากหลาย ทั้งระบบนิเวศน้ำจืด บริเวณทุ่งสามร้อยยอด ระบบนิเวศน้ำกร่อยบริเวณพื้นที่โดยรอบมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และระบบ

นิเวศน้ำเค็มบริเวณชายฝั่งทะเล พื้นที่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำจึงจัดได้ว่าเป็นแหล่งอาหารที่มีความอุดมสมบูรณ์ การใช้ประโยชน์เป็นแหล่งประกอบอาชีพประมงชายฝั่งขนาดเล็ก เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (กุ้ง ปลา) และเป็นแหล่งท่องเที่ยว/พักผ่อนที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ซึ่งผลประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำมีการกระจายไปยังชุมชนโดยรอบอย่างเท่าเทียมกัน คราวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้จากการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

พื้นที่ชุ่มน้ำเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญและมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างเพียงพอทุกครัวเรือน แต่ช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเกิดภัยแล้ง ระดับความเค็มของน้ำส่งผลให้ดินเปรี้ยวทำให้สัตว์น้ำลดลง มีการเจาะน้ำบาดาลเพื่อเพาะเลี้ยงกุ้งจำนวนมาก ส่งผลให้น้ำเค็มรุกเข้ามามากความระบบนิเวศในบึงบัวทำให้บัวและสัตว์น้ำลดลง นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำลดลงกว่าเดิม ได้แก่ การตื้นเขินของลำคลอง เช่น คลองเขาแดง น้ำเสียและสารเคมีจากการเพาะเลี้ยงกุ้งแบบพัฒนาที่บ่ออยู่รอบพื้นที่ศึกษา น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมโดยรอบ กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ ปัจจุบันพบว่ามีการกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่เพิ่มขึ้นและทำให้คุณค่าการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำลดลง ได้แก่ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การใช้พื้นที่เพื่อกิจกรรมการท่องเที่ยว การใช้เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร แหล่งเรียนรู้และเที่ยวชมธรรมชาติ เป็นต้น

๒) คุณค่าการใช้ประโยชน์

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าการใช้ประโยชน์ทางสังคม ในด้านการดำรงชีวิต การท่องเที่ยว/นันทนาการ ด้านประวัติศาสตร์/วัฒนธรรม/ประเพณีท้องถิ่น และด้านการเรียนรู้ รวมทั้งด้านเศรษฐกิจเป็นแหล่งที่สร้างรายได้ จากการใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่างๆ

คุณค่าทางสังคมที่เห็นเด่นชัด คือ วิถีชีวิตของชุมชนประมงพื้นบ้านที่ยังมีพบเห็นอยู่บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล แม้ว่าจะระยะเวลาที่ผ่านมาจากการพัฒนาบ้านเมืองอย่างต่อเนื่อง แต่ชุมชนประมงยังรู้จักรับมือและปรับตัวด้วยภูมิปัญญาสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีเรื่องราวของชุมชนที่น่าสนใจ รวมทั้งเป็นพื้นที่แหล่งพืชสมุนไพรบริเวณทุ่งและบนเขาสามร้อยยอด

สำหรับคุณค่าการใช้ประโยชน์ด้านท่องเที่ยว/นันทนาการ กล่าวได้ว่าอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่หลากหลาย มีทุ่งสามร้อยยอดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีจุดเด่นสวยงามคือ บึงบัวสามร้อยยอด เป็นแหล่งศึกษาระบบนิเวศน้ำจืด น้ำกร่อย น้ำเค็ม ที่สภาพแวดล้อมเป็นบัว พืชธรรมชาติ ปลา และนกประจำท้องถิ่นและนกอพยพ จากความสมบูรณ์สวยงามของธรรมชาติส่งผลให้เกิดการขยายตัวด้านการท่องเที่ยว มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วงที่ผ่านมา พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวและเงินรายได้ ของสำนักงานอุทยานแห่งชาติ พบว่า มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด โดยปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีจำนวนนักท่องเที่ยวถึง ๑๔๕,๖๒๓ คน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔๑ หรือคิดเป็นอัตราเพิ่มนักท่องเที่ยวเฉลี่ยร้อยละ ๑๐.๖๕ มีรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติจำนวน ๑๒,๑๐๒,๔๒๐ บาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒๖ มีรายได้เฉลี่ยอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๑.๒๒

กล่าวได้ว่า พื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดมีคุณค่าด้านสุนทรียภาพและการท่องเที่ยว การเดินทางท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดรายได้ให้กับคนท้องถิ่นจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้กับชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมเข้าอุทยานแห่งชาติ ช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๙ มีดังนี้

รูปที่ ๙ สภาพทั่วไปและการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติสามร้อยยอด

ปี พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	อัตราเพิ่มของจำนวนประชากร	รายได้(บาท)	อัตราเพิ่มของรายได้
๒๕๕๔	๙๒,๔๕๐		๗,๒๔๔,๖๑๕	
๒๕๕๕	๗๖,๖๐๐	-๑๗.๑๔	๖,๗๔๕,๓๙๙	-๖.๘๙
๒๕๕๖	๘๖,๖๐๓	๑๓.๐๖	๗,๘๑๑,๑๕๖	๑๕.๘๐
๒๕๕๗	๑๑๐,๒๗๑	๒๗.๓๓	๘,๙๙๑,๔๑๓	๑๕.๑๑
๒๕๕๘	๑๒๑,๙๔๙	๑๐.๕๙	๑๐,๒๓๓,๕๓๐	๑๓.๘๑
๒๕๕๙	๑๔๕,๖๒๓	๑๙.๔๑	๑๒,๑๐๒,๔๒๐	๑๘.๒๖
อัตราเพิ่มเฉลี่ย		๑๐.๖๕		๑๑.๒๒

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลสถิติการท่องเที่ยว กรมอุทยานแห่งชาติ สืบค้นที่ <http://portal.dnp.go.th/Content/nationalpark?contentId=๓๗๑๙>

นอกจากแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติประเภทป่าชายเลน ถ้ำ และเกาะ ยังมีแหล่งวัฒนธรรมประเภทวัดที่เก่าแก่ โบราณวัตถุ รวมทั้งวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่น ล้วนแต่มีคุณค่าด้านสุนทรียภาพและการท่องเที่ยวแหล่งต่างๆ ดังกล่าวกระจายอยู่โดยรอบพื้นที่ ดังนี้

อำเภอ	ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว
กุยบุรี	เขาแดง	<ul style="list-style-type: none"> - วัดเขาแดง เป็นวัดที่มีความสวยงาม บริเวณหน้าวัดเป็นจุดลงเรือเพื่อล่องคลองเขาแดงของนักท่องเที่ยว - ถ้ำไทร ตั้งอยู่ที่หมู่ ๑ บ้านคังโตนด ตำบลเขาแดง อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ระยะทางในการเดินขึ้นถ้ำประมาณ ๒๘๐ เมตร - อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด เป็นอุทยานแห่งชาติประเภททางทะเลแห่งแรกของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ ๙๘.๐๘ ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาหินปูนสูงชัน ผสมที่ราบชายฝั่งทะเล ชายหาดเป็นหาดเลนและทราย ด้านตะวันตกของอุทยานแห่งชาติฯ มีพื้นที่ราบน้ำขังตลอดปี คือ "ทุ่งสามร้อยยอด" - หาดสามพระยา เป็นหาดทรายที่มีความสวยงามเงียบสงบ สามารถกางเต็นท์พักผ่อนได้
	ดอนยายหนู	ล่องคลองเขาแดง มีเรือรับจ้างรับนักท่องเที่ยว เพื่อชมทิวทัศน์บริเวณเขตคลองดอนยายหนู - คลองเขาแดง ซึ่งมีทัศนียภาพสวยงามมาก มีนักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวมากขึ้นเรื่อย ๆ
	สามกระชาย	วัดนาวัลเปรียง
สามร้อยยอด	ไร่เก่า	<ul style="list-style-type: none"> - ทุ่งสามร้อยยอด อยู่ทางทิศตะวันตกของอุทยานแห่งชาติ ระหว่างทางรถไฟสายใต้กับเทือกเขาสามร้อยยอด เป็นที่ราบลุ่มมีน้ำจืดท่วมขังตลอดปี มีทิวทัศน์สวยงาม อุดมสมบูรณ์ด้วยพรรณพืชและพันธุ์สัตว์ เป็นถิ่นที่อยู่อาศัย สร้างรัง ของนกนานาชนิดตลอดทั้งปี ทั้งนกประจำถิ่นและนกที่อพยพ นอกจากนั้นยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำต่าง ๆ มากมาย - บึงบัว ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ทุ่งสามร้อยยอด มีเนื้อที่ประมาณ ๕๐๐ ไร่ อยู่ห่างจากที่ว่าการกิ่งอำเภอสามร้อยยอดประมาณ ๑๓.๕ กม. และนั่งเรือออกไปประมาณ ๕๐๐ เมตร ระหว่างนั่งเข้านั้นจะพบกับพืชพรรณไม้หลากหลายชนิด เช่น กก แขม อ้อ ฐูปากูชิ แห้ว ทรงกระเทียม ฯลฯ และนกชนิดต่าง ๆ อีกหลายชนิด เมื่อไปถึงจะพบกับบึงบัวขนาดใหญ่ มีบัวอยู่หลายชนิด เช่น บัวเผื่อน บัวผัน เป็นต้น - โรงเจอุยอิมยี่ ตั้งอยู่ที่เชิงเขาสามร้อยยอด เป็นสิ่งก่อสร้างสถาปัตยกรรม จนนับเป็นโบราณสถานที่เก่าแก่ ภายในเทวสถานประดิษฐานรูปหล่อพ่อบุสามร้อยยอด เป็นเทพแห่งคุณธรรมแห่งความดีและความซื่อสัตย์ ที่ประชาชนทั่วไปให้ความเคารพนับถือ จึงมีเทศกาลไหว้พ่อบุสามร้อยยอดขึ้นทุกปี ประมาณช่วงกลางเดือนมีนาคมของทุกปี
	ไร่ใหม่	บริเวณนี้มีสถานที่ที่น่าสนใจและมีคุณค่า ได้แก่ โบราณวัตถุและสลักหินพระธาตุ ทุ่งนกสามร้อยยอด และวัดไร่ใหม่
สามร้อยยอด	สามร้อยยอด	<ul style="list-style-type: none"> - ตำบลสามร้อยยอด มีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามอยู่บริเวณโดยรอบ ได้แก่ - ถ้ำพระยานคร ตั้งอยู่บริเวณหาดแหลมศาลา ระยะทางจากเชิงเขา ถึงปากถ้ำประมาณ

อำเภอ	ตำบล	สถานที่ท่องเที่ยว
		๔๓๐ เมตร ภายในถ้ำมีพระที่นั่งคูหาคฤหาสน์ และลายพระหัตถ์ของ ร.๕ และ ร.๗
		- ชายหาดที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ เหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ
		- ถ้ำแก้ว ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ไปทางบ้านบางปู ๑๓ กิโลเมตร
		- เกาะโคลัมและเกาะนมสาว เป็นเกาะที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากชายฝั่งทะเลมากนัก
		- แหลมศาลา ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ประมาณ ๑๗ กม. อยู่ใกล้กับหมู่บ้านบางปู

๓) การคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำ

จากการสำรวจ พบว่า ช่วงเวลา ๕ ปีที่ผ่านมาทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด มีความเสื่อมโทรมหรือถูกคุกคามที่มีความสำคัญระดับต่างๆ ดังนี้

- การคุกคามที่มีความสำคัญสูง คือ การคุกคามที่ทำลายคุณค่าต่อพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างรุนแรง ได้แก่ สภาวะแห้งแล้งทำให้ระบบนิเวศในบึงเปลี่ยนแปลงเป็นระบบน้ำกร่อยหรือเค็ม ส่งผลให้ปริมาณสัตว์น้ำลดลง

- การคุกคามที่มีความสำคัญปานกลาง คือ การคุกคามที่ส่งผลต่อพื้นที่ในทางลบ เป็นการบุกรุกและรบกวนโดยมนุษย์ในพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แก่ การจับปลาจำนวนมาก คริวเรือนที่อยู่รอบพื้นที่ชุ่มน้ำ ร้อยละ ๗๐ เข้ามาจับสัตว์น้ำบริเวณรอบบึงสามร้อยยอด และการเจาะน้ำบาดาลเพื่อนำน้ำเค็มมาเลี้ยงกุ้งส่งผลให้น้ำเค็มเข้าสู่บึงบัวและทุ่งสามร้อยยอด

- การคุกคามที่มีความสำคัญน้อย คือ การคุกคามที่ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แก่ มลภาวะที่นำเข้ามาและถูกสร้างขึ้นภายในพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น การรुकกล้าพื้นที่สร้างบ้านเรือน การใช้พื้นที่เพื่อโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยวและสันนาการ เช่น บริเวณถ้ำพระยานคร การใช้พื้นที่กิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยว น้ำเสียจากโรงงานพื้นที่ตอนบนลงสู่คลองเขาแดง น้ำเสียและสารเคมีจากการเพาะเลี้ยงกุ้ง การเลี้ยงสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดในบางส่วนของทุ่งสามร้อยยอด เป็นต้น

จากการใช้ประโยชน์ของชุมชนด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีมากขึ้น ในการเพาะเลี้ยงและการจับสัตว์น้ำให้ง่ายและมีปริมาณมากขึ้นส่งผลให้ทรัพยากรสัตว์น้ำตามธรรมชาติลดลง แต่เนื่องจากราคาผลผลิตสูงขึ้น แม้ว่าทรัพยากรธรรมชาติมีปริมาณลดลงแต่ชาวบ้านยังมีรายได้ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก กล่าวได้ว่าการคุกคามต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ชุ่มน้ำมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก

บุกรุกพื้นที่เพื่อเพาะเลี้ยงกุ้ง

การรुकกล้าของน้ำเค็มในพื้นที่เกษตรกรรม

รูปที่ ๑๐ การคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติสามร้อยยอด

๔) การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่ คือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ เพื่อร่วมประสานงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างอุทยานแห่งชาติฯ และชุมชน การบริหารจัดการพื้นที่มีกฎระเบียบการเข้าใช้พื้นที่อย่างชัดเจน อุทยานแห่งชาติฯ และหน่วยงานท้องถิ่นมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น กิจกรรมปลูกป่าเป็นแนวต้นน้ำ

อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด ได้มีการบริหารจัดการพื้นที่ในด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาศาสนา ธรรมชาติและสถานที่พักผ่อนอย่างชัดเจน ได้แก่ การบริการบ้านพัก สถานที่กางเต็นท์ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านอาหาร เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ และจุดชมวิว

รูปที่ ๑๑ การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

๖. ด้านมูลค่าทางด้านเศรษฐกิจ

การประเมินและวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจของการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อประกอบการพิจารณาจัดระดับความสำคัญตามดัชนีชี้วัดด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลค่าประโยชน์ด้านต่างๆ ให้ครอบคลุมประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ ของพื้นที่ชุ่มน้ำ ในการศึกษาใช้วิธีคิดจากมูลค่าจากผลิตภัณฑ์มวลรวม (gross products) จากรายได้ของครัวเรือน ประชากรที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ รายได้ของครัวเรือน (ข้อมูล กชช.๒ค.) จำนวนครัวเรือนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ได้จากการวิเคราะห์ทางกายภาพของครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ สัดส่วนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำซึ่งได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามในพื้นที่โดยผู้ศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

๑) รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งขึ้นอยู่กับทรัพยากรต่างๆ ที่ชุมชนใช้ประโยชน์ จากข้อมูล ผลการสำรวจ กชช. ๒ ค. พบว่าครัวเรือนที่เกี่ยวข้องพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสาม ร้อยยอด มีรายได้เฉลี่ย จำแนกตามการประกอบอาชีพ ได้แก่

- การประมง มีรายได้เฉลี่ย เท่ากับ ๒๔๐,๐๐๐ บาท/ปี
- การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีรายได้เฉลี่ย เท่ากับ ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒) จำนวนครัวเรือนที่ได้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำ ขึ้นอยู่กับประชากรและการใช้ประโยชน์ของแต่ละพื้นที่ จากการศึกษาระดับลักษณะทางกายภาพการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่รอบพื้นที่ชุ่มน้ำ พบว่าพื้นที่ชุ่มน้ำ อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด มีจำนวนครัวเรือนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำ เท่ากับ ๙๓๑ ครัวเรือน สัดส่วนการใช้ประโยชน์จำแนกตามการประกอบอาชีพ ได้แก่

- การประมง คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๘ ของครัวเรือนที่มีรายได้จากการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ
- การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ คิดเป็นร้อยละ ๐.๑๔ ของครัวเรือนที่มีรายได้จากการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ

๓) มูลค่าทางเศรษฐกิจของการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับขนาดรายได้ จำนวนครัวเรือน และสัดส่วนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำ จากผลการศึกษาพบมูลค่าประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำ อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด มีมูลค่ารวมเท่ากับ ๔๐๙.๕๙ ล้านบาท/ปี ซึ่งจำแนกตามการประกอบอาชีพ ดังนี้

- การประมง มีมูลค่า เท่ากับ ๒๒๓.๔๑ ล้านบาท/ปี
- การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีมูลค่า เท่ากับ ๑๘๖.๑๘ ล้านบาท/ปี